Nummer 18 Donderdag 4 Mei 1933 33ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING
„OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad. (Voor de overzeesche gewesten en het buitenland f 6.— per jaar).

ATTENTIE.

De zetel dezer Vereeniging is thans gevestigd Smidswater 10 (bij het Korte Voorhout), Den Haag.

De leeskamer is van 8 Mei a.s. af weder voor de leden toegankelijk.

Studie-Commissie van „Oost en West".

I. *Gratis* voorlichting inzake studie en/of huisvesting voor jongelieden uit Oost- en West-Indië.

II. *Bij betaling van f 15,— per jaar* doorloopend toezicht en/of volledige z.g. voogdijschap, omvattende o.a.:

a. afhalen van boot of trein;
b. zorg voor voorloopige en/of definitieve huisvesting;
c. volledige behartiging van studiebelangen;
d. financiëel beheer.

Nadere inlichtingen bij den Eersten Gedelegeerde W. Meijer, Prins Mauritsplein 23, Telefoon 550752.

Oproep tot steunverleuning aan werkloozen in Nederlandsch-Indië.

Het Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië te *'s-Gravenhage* moge opnieuw langs dezen weg een *dringend beroep* doen op het saamhoorigheidsgevoel en de offervaardigheid van de Nederlanders hier te lande en in het buitenland — inzonderheid van de *Indische verlofgangers en gepensionneerden* — tot leniging van den nood, ontstaan door de toenemende werkloosheid onder de verschillende groepen der bevolking van Ned.-Indië.

Welk een omvang dit euvel heeft aangenomen, moge blijken uit de volgende cijfers, betreffende de werkloosheid onder de Europeesche bevolking in Ned.-Indië. In Februari 1931 telde men *2400* werkloozen, in December 1931 *3110*, in Juli 1932 *3590* en in Februari 1933 *5520*.

Met deze cijfers voor oogen behoeft het geen verdere toelichting dat versterking van de middelen, die noodig zijn om de ergste gevolgen der werkloosheid eenigermate te verzachten, dringend noodig is in den meest volstrekten zin des woords.

Geldelijke bijdragen — liefst *vaste maandelijksche* bijdragen — tot leniging van den heerschenden grooten nood zullen door voornoemd Comité gaarne in ontvangst worden genomen ter overmaking aan het Centraal Comité voor steun aan werkloozen te Batavia.

Het Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië.
Postgiro no. *198000.*

's-Gravenhage, Maart 1933.

Adres: Penningmeester, Bentinckstraat 31. Secretaris, Bentinckstraat 121.

Haagsch Leven.

Bloemenweelde.

Het is de tijd waarop in ieder huis in Holland bloemen staan, in de huizen der rijken, in de huizen der armen, in de huizen der allerarmsten. De bloemenvelden in het land van Haarlem staan in volle pracht en de tulpen en hyacinthen en narcissen gaan weg voor een paar centen een bos. Het warme voorjaar heeft den bloei vervroegd; de heesters staan reeds in volle glorie in tuinen en parken. Het is merkwaardig te zien, hoe groot vriend de Hollander sedert enkele jaren van bloemen is geworden.... Want werkelijk, in deze dagen vindt men in ieder huis bloemen, knal-gele narcissen, wee-geurige hyacinthen, trotsche tulpen in velerlei kleur. Bloemen zijn, gelooven wij, nooit zoo populair in Holland geweest als in de laatste jaren. „Zeg het met bloemen" is bijna een gevleugeld woord geworden. Er wordt tegenwoordig véél met bloemen gezegd.

Maar er zijn bloemen en bloemen. Er zijn bloemen van het veld en bloemen, die zorgvuldig in kassen worden gekweekt. Er zijn eenvoudige bloemen en er zijn deftige, aristocratische bloemen. De Hagenaar houdt uiteraard het meest van de bloemen van adel, bloemen, waaraan men kan zien, dat zij van deftige origine zijn, voorname bloemen, bloemen, die zonder kleur of geur mogen zijn, als ze maar cachet hebben.

Haarlem heet de „bloemenstad", want Haarlem ligt te midden van de geurende velden die in het voorjaar tienduizenden menschen trekken, bewonderaars van hun kleurige pracht. Den Haag is óók „bloemenstad", het is de stad der bloemenwinkels, der bloemenpaleizen. Iedere stad heeft bloemenwinkels, aardige winkeltjes met graniums en foccia's en viooltjes voor de ruit, maar bloemenwinkels, zooals Den Haag heeft, bezit geen andere stad in het land. Daar ziet men de meest exotische bloemen, waarvan men wellicht den naam een keer heeft gehoord, maar dien men toch niet thuis kan brengen op het juiste oogenblik waarop men de bloemen aan een ander toonen wil om ze ook door hem te laten bewonderen. — Ach, hoe heet-ie ook weer? — zeggen wij dan. Hoeveel maal hebben we die vraag voor de breede ruiten der vorstelijke bloemenwinkels van de residentie niet gehoord! Een bloemenwinkel in Den Haag is „zoo maar" niet een winkel. Het is in de eerste plaats een kunstzaal, waarin elk ding, dood of levend, van artistieken smaak getuigt. Men wordt in zoo'n winkel ook niet geholpen door „zoo maar" een bloemenverkooper. De man, die u helpt, beweegt zich als een prins tusschen de bloemen. Hij is vol gratie. Als hij de namen van drie bloemen heeft genoemd, voelt ge een beklemming in u, die u herinneren doet aan de benauwde oogenblikken in vroeger jaren bij het Latijnsch dictée. Natuurlijk herhaalt ge die namen niet. Ge wijst de bloemen, die ge hebben wilt, met den vinger aan. Eigenlijk is het iets bijzonders, dat ge zelf naar den winkel gaat om er uw keuze aan te geven.

In de deftige Haagsche kringen doet men zooiets niet. Men telefoneert. Men noemt het bedrag, dat men ongeveer besteden wil en de chef van het bloemenpaleis zorgt voor de rest. Hij staat tot uw dienst met al zijn kennis en goeden smaak. Hij kent zijn cliëntèle zooals hij zijn bloemen kent, hij weet precies wat mevrouw A. en wat freule B. verlangt, hij kent de zoogenaamde lievelingsbloemen van zijn trouwste klanten.

Het is ontzaglijk, wat deftig Den Haag aan bloemen tegenwoordig besteedt. Er zijn bloemenpaleizen, die met drie of vier bestel-auto's rijden met chauffeurs in uniform. Die brengen niet een bouquetje „losse bloemen" rond, maar die bezorgen fleuristische meesterstukken aan het verlangde adres, architectonische werken van kunstzinnige hand, die eenige tientallen guldens kosten.

Het deftige Haagsche meisje, dat zich verlooft, denkt op het oogenblik, dat zij haar woord geeft, aan het aantal bloemstukken, dat ter receptie zal

Ziet U gaarne Uw woning Chique, Smaakvol en voordeelig ingericht????
Wendt U zich dan tot
Handelsbureau „Interventia"
S. VAN VLIET, A. J. BLANKER Jr.
Beeklaan 477, Telef. 391660, Den Haag
Spec. Import Engelsche Eetkamerameublementen en Clubfauteuils
Wortelnoten **Duitsche** Slaapkamers f 275.-
15 pCt. korting 5401

A. DE LIEFDE - OPTICIEN
voorheen 10 jaar bij de fa. A. W. Heijnen
JAVASTRAAT 19 — DEN HAAG
Telefoon 114051 Giro 163326
BRILLEN EN PINCE-NEZ'S
op voorschrift van H.H. Doctoren — **Electrische slijperij**
Face a mains, etui's, loupen, leesglazen, reis- en tooneelkijkers, barometers en thermometers — Specialiteit: repareeren van antieke barometers en schoonmaken van prismakijkers. 5227 **Luxe Optiek**

Heeren Verlofgangers en Repatrieerenden: U behoeft in Holland Uw 5253
„DIËNG" en MAC GILLAVRY
Cigarettes niet te missen. — Steeds voorradig bij
Sigarenmagazijn „DELI", Den Haag
LAAN VAN MEERDERVOORT 38. Telefoon 330001.
Deze cigarettes zijn Import van zuivere Javatabak.
Franco toezending door het geheele land.

Het lokaal voor Wek. Publ. Veilingen
LEIDSCHEGRACHT 76, AMSTERDAM
is een vertrouwde, reeds 30 jaren bestaande Inrichting, voor den verkoop van
Nette Inboedel en Kleeding
TELEFOON 49900 5466
W. J. GERDING & Co.
Makelaars
Zoonoodig verkoop en afrekening binnen één week

Van der Linden's Woontechniek
Voor 't gedistingeerde Interieur
Meubelmakerij Behangerij Stoffeerderij Verhuizingen
VAN DER LINDEN
J. S. BACHSTRAAT 51 — UTRECHT
Fabriek OUDENRIJN 38 — Telefoon 14819
Vertegenwoordigers overal te ontbieden. 5162

Café-Restaurant
„HET HOF VAN BERLIJN"
Papenstraat 32, Den Haag — Tel. 1-1-1-7-1-3 — 1-1-0-8-0-8
Zalen voor Partijen en Feesten disponibel.
Het Café-Restaurant voor gedistingeerd publiek
Aanbevelend,
5287 HENK SLOENHEK

Abonneert U op:
en
Adverteert in:
Het Katholieke Dagblad van den Haag en Omstreken
DE RESIDENTIEBODE
TORENSTRAAT 27 — DEN HAAG
Telefoon 116120 5394

worden gebracht. Het zijn er natuurlijk altijd méér, dan haar vriendinnen hebben ontvangen. Als ma wordt opgebeld, door iemand die belangstelling heeft voor Pop's verlovingsfeest, is het eerste wat Ma zegt: O, Pop is in de wolken; stel je voor zeg, zij heeft twee-en-dertig bloemstukken gehad. Vindt je 't niet éénig?

Men weet, dat het bij speciale tooneelvoorstellingen en tooneel-jubilea gewoonte is „het tooneel in een bloementuin" te doen herschapen. Die gewoonte volgt men nog zooveel mogelijk. Maar als er een nieuwe, boter- en kaaswinkel geopend wordt, ziet men op den dag der opening en nog gedurende een paar dagen daarna ook dozijnen bloemstukken voor, op en achter den toonbank en in de étalage staan. Een bekende Haagsche familie vierde dezer dagen een familie-feest, — een zilveren huwelijksfeest. Er waren, — ongelogen —, honderd drie-en-vijftig bloemstukken. Matig geschat, waren er voor dit ééne feest op dien éénen dag een kleine drie duizend gulden aan bloemen uitgegeven, die voor het grootste gedeelte komen in de zakken van slechts twee of drie Haagsche bloemisten, die uitverkoren werden de leveranciers van het chique Den Haag te zijn. Bloemen in dezen zin worden vanzelfsprekend een weelde-artikel, dat zijn charme van natuurlijkheid verloren heeft. Men zegt het niet langer in bloemen, men gooit, — als wij het zoo maar eens ondeftig Haagsch zeggen mogen —, elkaar met bloemen de oogen uit. Dit alles is niet zonder blague, besmettelijke ijdelheid en vaniteit. Gezien de benarde tijdsomstandigheden, zit er iets in, dat prikkelt en ergert. Een deel van Den Haag heeft altijd gaarne boven zijn stand geleefd en dit bloemenvertoon der laatste jaren werkt dit kwaad in niet geringe mate in de hand. Er zijn op het oogenblik genoeg Haagsche families die een hoogere rekening bij den bloemist dan bij de modiste hebben. Dit is het bloemen-proza, maar niemand zal aan de poëzie van bloemen hebben gedacht, aan dien rijken en goddelijken schat van de kleurige kinderen des velds bij deze zij-lichtjes uit het rijk der jongste bloemen-mode, die leelijk aan het verworden is. De pracht der bloemen is hinderlijke praal geworden, de menigvuldigheid der schenkingen heeft elk precieus genot eraan ontnomen.

Maar wij willen de pralerige bloemen in vazen en manden en potten van artistiek en kostbaar aardewerk een oogenblik laten voor wat ze zijn, want wij moeten hier nog iets vertellen van de bloemen in de villa-tuinen van de deftige woonkwartieren in en om Den Haag.

Dit is een triest verhaal. Een gewoon stadstuintje kan er alleraardigst uitzien, vooral in den voorjaarstijd. Een mooie villa-tuin kan in deze dagen een verrukking voor het oog zijn, maar de meeste tuinen liggen verwaarloosd of zijn dilettantisch een tikje bij-gewerkt om nog zooveel mogelijk den schijn te redden. Tuinmannen zijn niet goedkoop en juist de villa-bewoners behooren tot de categorie, die het meest bezuinigen moet, die het zwaarst is getroffen. Aardige, goed-onderhouden stadstuintjes, met knusse perkjes en vriendelijke bloemen hebben wij op onze Paasch-wandelingen in Den Haag genoeg gezien, maar het oog werd zelden getroffen, door een fraai onderhouden villa-tuin met de bezielende pracht der vroege voorjaarsbloemen.

Een wandeling naar Wassenaar bracht ons in een troostelooze stemming. Tal van groote buitenplaatsen staan leeg, de parken erom heen beginnen op de rimboe te lijken. Fraaie, architectonisch gebouwde villa's en landhuizen zijn onbewoond, in de verwilderde tuinen staan in de perken, waar het vorige jaar wellicht nog volop de voorjaarsbloemen bloeiden voor het oog der gelukkige bewoners, palen met borden: te koop of te huur. In bepaalde lanen ziet men die borden villa naast villa. Wat een tragiek puilt er uit die zwarte vensters en breekt er uit die verwaarloosde tuinen omhoog. De vogels jubelen in de voorjaarszon en het teere groen licht overal door in de boschrijke omgeving. Het nieuwe leven begint, alles in de natuur rondom verkondigt het.

Maar in de villa's, die daar te midden van deze heerlijke omgeving staan, die er gebouwd zijn met illusies van de toekomst en met een blij hart van vervulde wenschen, zijn de slagen gevallen. Er is geen leven in die huizen meer; misschien zitten de vroegere bewoners ervan op een bovenhuisje in een saaie straat van de stad. In een omgewoeld perk ligt nog een bal, kinderspeelgoed dat vergeten is. Wie denkt daaraan, wanneer het noodlot aanklopt?

Er zijn geen bloemen in den tuin. Tusschen het voortgewoekerd groen bloeien een paar wilde viooltjes, bloemen, die de zorgen van een tuinbaas kunnen missen. Maar er staan palen, palen met borden: te koop of te huur.

Leege villa's met verwaarloosde tuinen zonder bloemen, — helaas, er zijn er vele in Den Haag, troostelooze aanblik in deze zonnige dagen van de Lente, die zoel is en vol verwachting....

Java en Britsch-Indië.

Er is op Java uit den aard der zaak veel aandacht voor de vraag: of Britsch-Indië bepaalde mogelijkheden biedt voor het scheppen eener eigen suikerindustrie.

Er zijn eenige suikermannen van Java naar Britsch-Indië getrokken en enkelen schreven niet zeer enthousiast over hun ervaringen.

Men is dan al vlug bereid, daaraan conclusies vast te knoopen welke voor eene Britsch-Indische suikerindustrie weinig gunstig zijn. Over het algemeen oordeelt men dan te oppervlakkig; er is, — schrijft de heer Zentgraaff in de „Java-Bode" —, neiging tot onderschatting der mogelijkheden welke dat land biedt.

Vooral: men verliest teveel uit het oog dat in Britsch-Indië natuurlijk in den beginne vele fouten zullen worden gemaakt. Dit is op Java ook geschied; het is alleen maar de vraag: of men daar bereid is de fouten in te zien, en ze te verbeteren.

Wij brengen het vorenstaande in verband met een artikel in de „Avondpost", waarin eenige conclusies worden vastgeknoopt aan de klachten van een machinist der Java-Suikerindustrie, aangenomen op een fabriek „aan den voet van den Himalaja". Later blijkt uit het stuk dat de onderneming 2300 voet boven zee ligt (zooiets als Bandoeng) inderdaad nogal hoog, hoewel men daarvoor het Himalaja-gebergte nog niet verantwoordelijk behoeft te stellen.

Zijn klachten komen ongeveer op het volgende neer:

de huisvesting was allerdroevigst; met drie man had men twee bedden ,hoewel een gemeubileerde bungalow was beloofd. Deze toestand duurde niet lang; hij kreeg spoedig een kamer in de directeursbungalow, maar in den eersten tijd zonder bed, terwijl hij dit en andere meubels pas later kreeg;

dat het werk eene teleurstelling was; de leider een pas als ingenieur afgestudeerd jonge Indiër; een 2e chemiker noemde zich „works manager";

de Nederlanders werkten, om de fabriek tijdig klaar te hebben „met tusschenpoozen voor de maaltijden en eenige rust", van 7 uur v.m. tot 12 uur 's nachts;

de stoomgeleidingen bleken van gegalvaniseerd ijzer te zijn; de schrijver noemt ze „blikken leidingen";

hij werkte vanaf 1 November; hij kreeg op 16 December zijn salaris tot en met 15 December;

Teleurgesteld is hij toen naar Java teruggereisd.

Verder klachten als deze: de Br.-Indische chefs hadden niet het minste denkbeeld van omgang met Westerlingen, die iederen morgen „als ieder ander ondergeschikte, het rolboek moesten teekenen."

De fabriek had niet eens een laboratorium, en de Javaman had geen bijster hoogen dunk van zoo'n Br.-Indische suikerfabriek. Het riet werd slechts ongeveer 1 M. hoog; de grond werd niet bemest; het rendement bedroeg 7 quintalen suiker op 100 quintalen riet; op Java is dit 11 op 100.

Zijn tractement was 600 rupees, dus ongeveer f 540.

Hij ried iedereen op Java af, in dienst te treden bij zoo'n Br.-Ind. suikerfabrikant.

Uit de klachten blijkt duidelijk dat in den betrokken Java-suikerman niet veel „voortrekkersbloed" zit, en dit is onmisbaar voor hen die in een technisch-primitief land willen slagen. Daar staan de mooie huizen van Java niet klaar, met den auto waarmee men tot den ingang kan rijden.

Ook moeten pioniers niet zoo erg vallen over afwezigheid van allerlei gemakken.

Grappig is zijn opmerking: dat hij, als ieder ander ondergeschikte, het rolboek moest teekenen.

Tja, als de klager eens wat meer in Aziatische landen reist zal hij merken dat hij, in dienst bij een Oosterschen chef, ondergeschikte is, en niet als „toean" wordt beschouwd.

Zijn wij Hollanders in dezen Archipel niet àl te zeer verwend? Is het leven hier niet àl te gemakkelijk geworden?

Ik denk aan een onderhoud dat ik, een jaar of dertien geleden, te Ternate met resident Lulofs had. Deze had, terugkomend van een uitstapje naar Australië, eene ontmoeting met den gouverneur van Britsch Nieuw-Guinea, die hem ongeveer zeide:

„Wat hebt gij Hollanders hier toch een uitstekend leven: een mooie boot (gouvernements-stoomer), alle mogelijke comfort, terwijl ik met een groote prauw en een dozijn Papoesche roeiers langs de kust moet varen, van de eene nederzetting naar de andere."

De Javasuikermachinist spreekt schamper over de „blikken stoomleiding", die door den Br.-Ind.-ingenieur was besteld. Hij vergeet alweer dat hij in een technisch-primitief land is.

Wij kunnen toch den toestand bij de Javasuikerindustrie niet typeeren naar den tijd, *nog geene generatie achter ons*, toen een administrateur maar niet kon snappen hoe het sap de verdamping binnenkwam en op welke wijze het deze weer verliet...

Van deskundige zijde merkt men ons op, dat zulke voorbeelden niets bewijzen; alleen wanneer de leiding voortging met het benoemen van ongeschikte menschen zou men mogen wanhopen aan de toekomst eener moderne suiker-industrie in Britsch-Indië..

Eenige fouten, aanvankelijk met de installatie gemaakt, zeggen ons zoo weinig, indien men voor die fouten maar een open oog heeft.

Eene zeer ongunstige omstandigheid voor de ontwikkeling der Br.-Indische suikerindustrie is: dat zij zwaar beschermd wordt zoodat gemakkelijk winst wordt gemaakt, waardoor niet krachtig genoeg naar een lagen kostprijs wordt gestreefd.

Onze deskundige voorlichter merkt op:

„Alle insiders van de suikerindustrie zijn het er over eens, dat het bestaan van een Westersche suikerindustrie in Br.-Indië bepaald zal worden door het feit of de fabrieken gedurende een behoorlijken campagnetijd verzekerd kunnen zijn van een regelmatigen aanvoer van riet met een voldoend rendement. In het algemeen zal men hiertoe niet het Javasysteem kunnen volgen, maar moet men vervallen in een systeem met opkoopriet, waarbij het kleingrondbezit in tegenstelling met het groot-grondbezit der colonos op Cuba een ernstige handicap is. Men heeft in Indië niet te maken met de mentaliteit van den Europeeschen boer, die suikerbieten verbouwt, en eigen voordeel voldoende kent om soepel mee te gaan met de ontwikkeling der landbouwtechniek, die hem de wegen aanwijst om tot een optimaal suikergehalte in het afgeleverde product te komen.

Practisch alle kenners van den Indischen landbouw zijn van oordeel, dat een moderne suikerfabriek met een systeem van vrijen rietopkoop economisch een failure moet worden en ook gedoemd is de eerste tientallen jaren te blijven, gezien het conservatisme, veelal verbonden met religieuze traditie, dat een wijziging in het landbouwkundig systeem langs den weg van voorlichting en overreding denkbeeldig maakt. Wil men in dit geval iets bereiken dan zal dit moeten geschieden met de dwingende macht der overheid".

Zooals wij reeds in een vroeger artikel meldden is de grond in Br.-Indië buitengewoon versnipperd, waardoor het uiterst moeilijk wordt tot inhuur van een groot complex gronden over te gaan.

In den staat Mysore vindt men groot grondbezit en domeingronden, met veelbelovende irrigatieprojecten, en volgens onzen deskundige kan men er daar, door verdere selectie waarschijnlijk in slagen in den loop der jaren rietvariëteiten met eene behoorlijke opbrengst te verbouwen. *Dit zal echter nog vele jaren duren.*

Men wachte zich er voor, de beoefening van de moderne techniek door den Britsch-Indiër zonder meer als dilettantisme te beschouwen.

De jute-mills bij Calcutta, de ijzer- en staalwerken van Tata en verschillende andere grootindustrieën, kunnen de vergelijking met Westersch geleide bedrijven goed doorstaan.

Wij zouden hieraan het volgende willen toevoegen.

Laat ons, Hollanders, ons hoeden voor zelfoverschatting. Wij zijn soms te vlug geneigd te denken dat wij het alleen kunnen en vergeten dat ook wij veel leergeld hebben betaald.... en nóg betalen.

Vooral mogen wij, besluit te heer Zentgraaff, niet vergeten dat in vrijwel alle Aziatische landen de levensomstandigheden veel primitiever zijn dan hier. Eenige reizen in die landen kunnen spoedig een ieder leeren, dat men, in velerlei opzicht, op Java zit als in Abrahams schoot.

Dit houde ieder voor oogen die overgang naar de suikerindustrie in Br.-Indië overweegt. Vooral: men ga daar niet heen als men het comfort, dat op Java is te vinden, ook elders eischt.

Opklapbare Wandbedden met diverse modellen eiken ombouwen in het betere genre vanaf ƒ 29.—

Katoenen Zomerdekens vanaf ƒ 2.25

Wollen Zomerdekens vanaf ƒ 5.75 150/200 c.M.

Schröder
op de Groenmarkt
Den Haag

5407

Jaarverslag.

Jaarverslag over 1932 van de afdeeling Utrecht en omstreken.

Dank zij de medewerking van andere plaatselijke vereenigingen was 't de afdeeling mogelijk haren leden en begunstigers het volgende programma aan te bieden.

9 Februari: lezing met lichtbeelden door Dr. W. F. Stutterheim: onderwerp: Plastiek van Java en Bali.

17 Maart: vertooning der film: Hoe het motorschip „Dempo" gebouwd werd.

20 October: voordracht van Dr. W. G. N. van der Sleen; onderwerp: Suriname, lichtbeelden naar eigen foto's van den spreker.

24 November: lezing door Prof. Mr. J. C. Kielstra; onderwerp: De wereldcrisis en Nederlandsch-Indië.

15 December: lezing door Prof. Dr. J. G. Sleeswijk; onderwerp: Land en volk in Suriname en Curaçao.

Bovendien werd onzen leden toegang aangeboden tot een drietal lezingen, uitgaande van de Vereenigde Faculteiten der Rechtsgeleerdheid en der Letteren en Wijsbegeerte van het Utrechtsche Studentencorps en de Faculteit van de Utrechtsche Indologenvereeniging, terwijl ook de Maatschappij tot Nut van het Algemeen, Dpt. Utrecht, onze leden uitnoodigde tot het bijwonen van een tweetal lezingen.

Evenals het vorig jaar bood de afdeeling haren leden een thee aan in het Geografisch Instituut der Rijksuniversiteit, bij hare eerste lezing in het winterseizoen. Bijzonder op prijs stelde de afdeeling de aanwezigheid van den algemeen secretaris van de vereeniging, den heer Van der Brugh.

Over gebrek aan belangstelling van de leden voor het gebodene heeft de afdeeling niet te klagen; de lezingen waren zonder uitzondering goed bezocht, maar ondanks dat is het ons niet mogen gelukken het ledental op peil te houden en sluiten we dit jaar met 126 leden en 27 begunstigers (1931: 144 en 26).

Merkwaardige gebeurtenissen in het vereenigingsjaar

7 Juni 1932: een lezing van den voorzitter Prof. L. van Vuuren voor de militairen te Utrecht. Wij brengen hier gaarne oprechten dank aan den heer garnizoenscommandant en aan ons bestuurslid, den heer O. Bueno de Mesquita voor de uitnemende voorbereiding, welke de lezing zoo uitstekend deed slagen en aan hare bedoeling beantwoorden. De afdeeling stelt zich volgaarne beschikbaar voor bevordering van het nogmaals doen plaats hebben van dergelijke voordrachten.

25 Juni: bezoek van een groep leden der afdeeling aan de Indische tentoonstelling ter gelegenheid van de algemeene vergadering der Vereeniging, onder geleide van den penningmeester der afdeeling.

29 September: Generaal-majoor b.d. O. Bueno de Mesquita, vertegenwoordigt de afdeeling bij de huldiging van Generaal Snijders ter gelegenheid van diens tachtigsten verjaardag.

Evenals vorige jaren zond de penningmeester een gift namens de afdeeling aan de Stichting „Verblijf voor den oud-Indischen Militair" te Nijmegen.

Ten slotte zij vermeld dat de afdeeling haren steun verleende aan de in de maand Juni opgerichte Centrale in de afdeeling 't Gooi door het op ruime schaal verspreiden van circulaires onder hare leden en een oproep tot medewerking aan den Provincialen Utrechtschen Bond voor vreemdelingenverkeer, zoo ook aan de burgemeesters in deze provincie.

De samenstelling van het bestuur is sedert de laatste algemeene ledenvergadering, die gehouden werd op 9 Februari, als volgt:

Prof. L. van Vuuren, Voorzitter; Mevr. L. P. van der Wijk—van de Haar, Secretaresse; H. Tromp van Holst, Penningmeester; Mevr. Schmutzer—Hendrikx, P. Ch. Boland, J. J. Mac Kenzie, O. Bueno de Mesquita, leden.

L. P. v. d. WYK—v. d. HAAR.
Secretaresse.

Utrecht, Februari 1933.

Afdeeling Breda.
Jaarverslag 1932.

Mochten we over 1931 niet juichen, 1932 bracht voor ons vereenigingsleven geen uitkomst. Over 1931 betaalden 30 leden en 8 begunstigers hun contributie, thans staan nog 26 leden en 7 begunstigers ingeschreven. Dat onze vereeniging onder zulke omstandigheden niet veel kracht kan ontplooien is duidelijk.

In 1932 werd 19 Januari een keurige lezing over „rizophorenbosschen in Indië" gehouden door Professor Dr. Jeswiet, deze lezing mocht zich in 'n groote belangstelling verheugen.

Gedurende 't afgeloopen jaar hebben slechts twee jongelieden zich tot ons informatiebureau gewend om inlichtingen, in beide gevallen over de mogelijkheid tot plaatsing in 'n betrekking in Indië.

Onze Afdeeling kon tijdens de H.e.n.t. te Breda nog de helpende hand reiken aan de Vereeniging Boeatan, die hier producten op de jaarmarkt te koop aanbood.

Laten we de hoop uitspreken, dat 1933 voor de Koninklijke Vereeniging „Oost en West", 't begin zij van 'n nieuw leven.

De Secretaris-Penningm.
E. W. VAN VEGCHEL.

Breda 8 April 1933.

Huizen, die ik in Indië heb bewoond.

Eerst was ik rubberplanter, onpretentieus en ijverig. Ik woonde in een houten plantershuis, op palen gebouwd, niet ver verwijderd van het fabrieksemplacement, zoodat ik overdag voortdurend de machinerieën hoorde ratelen en razen. Een soliede cementen trapje verschafte toegang tot de voorgalerij, die van het gesloten type was.

Het huis stond op een heuveltje, aan welks voet de speelloods voor de koelies was gelegen. En wat ik nimmer zal vergeten is het eindeloos monotone galmen van den gamelan, op uitbetaalavonden. Wanneer de laatste drommen koelies, rinkelend met het uit mijn hand ontvangen geld, mijn erf verlieten, glunderend van genot, dan stegen uit den padjak (speelloods) reeds de koperen geluiden van den gamelan tot mij omhoog. De volgende dag is onveranderlijk een vrije dag.... En daarom blijft de gamelan weerklinken en werpt uur na uur zijn zonderlinge klankenreeksen met groote eentonigheid, doch tevens met een onvergelijkelijk rhythme, uit. Dan trachtte ik een enkele maal vergeefs in slaap te vallen en voor mijn half-gesloten oogen zweefde onuitwischbaar het beeld van den padjak, zooals mijn herinnering mij dat toonde.... Een uitgestrekte ruimte, overdekt, en tjokvol menschen, hier neergehurkt en hartstochtelijk verdiept in een of ander dobbelspel, ginds wandelend, of starend naar de geheimzinnige bewegingen van den dalang, die met groote vaardigheid de poppen van het wajangspel heen en weer zwaait voor het witte doek. Daarnaast de muzikanten met roerloos lichaam en vlot-bewegelijke armen en handen. Onbewogen staan hun gezichten, maar aller oogen schitteren van een vreemden gloed, als van ingehouden vuur.... Dat alles in de magische schemering van tallooze olielampjes, walmend en flakkerend. Lugubere schijnsels vallen op de kleurige sarongs der vrouwen, op hunne gebatikte slendangs, en op de bonte hoofddoeken der mannen, naar landaard op verschillende wijzen om het hoofd gewonden.

Overdag had werkelijk dat huis niet veel bekoorlijks of poëtisch. Dan stond het in de blakerende zon of in den stroomenden regen, kil en ietwat schamel met zijn zinken dak.

Toch had het een voordeel. Het lag niet verlaten en eenzaam. Er was altijd leven in de buurt, leven of vertier, gerucht van menschelijken oorsprong althans.... Wat in den rimboe niet genoeg kan worden gewaardeerd.

Eens, in het holst van den nacht, opende ik de blinden van mijn raam, rookte een sigaret in het licht der volle maan. Toen ik naar buiten leunde, stokte mijn adem van verrukking. Beneden gleed, zacht ruischend, een beekje langs. Het water schemerde als een zilveren slang tusschen de brokken steen en rots. Op elk heveablad flonkerde een dauwdruppel en krekels en cicaden overstelpten mij met hun duizendvoudigen zang.... *Dien* nacht en *dat* moment, wenschte ik, dat ik daar altijd zou mogen blijven wonen....

Maar ik moest verhuizen. Naar een andere houten planterswoning, op dezelfde onderneming. Mijn tweede huis was grooter, had een fraaien oprit en een garage. Maar het lag ver van emplacement en andere woningen. De rijweg kronkelde er vóór langs als een roode duizendpoot, rood, omdat de grond voornamelijk uit roode klei bestond. Een paar honderd meter achter mijn paleis verhief zich stug, ondoorgrondelijk en dicht het Sumatraansche oerbosch, moerassig, geheimzinnig en eindeloos. Des avonds kwamen wilde varkens uit den boschrand, knabbelden op de versch-gevallen rubberpitten, naderden niet zelden het huis vrij dicht. Brutaler was echter een tijger, wiens sporen ik eens aantrof in de mulle aarde van een bloemperk, op minder dan twintig meter afstand van de plaats, waar mijn bed stond, waar ik rustig geslapen en wellicht gedroomd had van den Scheveningschen boulevard....

De nachten waren wel heel eenzaam en afschuwelijk, maar tegelijkertijd vreemd bekoorlijk. Duisternis en schaduw waren zeer intens. Tenzij de maan scheen, en zelfs dàn vermochten de weeke manestralen niet immer het dichte hevea-loover te doordringen.

Op een donkeren avond overmande mij de eenzaamheid van dat bestaan. En ik liet, totaal onnoodig, mijn hoofdmandoer (hoofdopzichter) uit de kampong halen, teneinde een willekeurig gesprek te kunnen voeren in het Maleisch. Dit slechts ter ilustratie van gemoedstoestanden, zooals die zich kunnen voordoen aan eenzaamwonende menschen in den Indischen rimboe.

Een overplaatsing, wéér ditmaal naar een andere en grootere onderneming, bracht mij in een ander plantershuis. Het was oud en heel bouwvallig, doch zeer schilderachtig gelegen op een heuveltje. Van den ondernemingsweg voerde een door twee heggen geëscorteerd oprijlaantje naar het wankele trapje van mijn voorgalerij. Een machtige rubberboom had zijn stam geworteld door de dakbedekking van het loopje, dat van de eigenlijke woning leidde naar de bijgebouwen.

Grootsche feesten zijn gevierd in het bescheiden interieur van dat beruchte huisje. Berucht, omdat de koelies zeiden, dat het er spookte, dat er hantoe's (geesten) woonden.... Nimmer heb ik ze gezien. Toch kostte het mij inderdaad moeite en moest ik loonsverhooging in het vooruitzicht stellen, om mijn bedienden mee te krijgen naar dat spookhuis.

Ik herinner mij de lange avonden, wanneer ik zwaarvermoeid van het dagelijksche werk was thuisgekomen, op mijn langen stoel lag, ijskoud bier binnen het bereik van mijn hand, een boek naast mij, waarin ik niet las, luisterende naar het gesjirp der krekels en mij koesterende in het koele schijnsel van een miniatuurpetroleumlampje.... De kleine kali, aan den voet van den heuvel, ruischte tamelijk sterk. In tijden van zwaren regenval, kon hij geducht te keer gaan en bandjirren. Dan zwol het onschuldige stroompje tot een wilden vloed van golvende, bruin-gekleurde wateren, die zich om oevers niet bekommerden en vrijelijk den rubbertuin instortten. Dan stond mijn huisje wel eens bescheidenlijk te sidderen op zijn heuveltje en dan genoot ik.

Van feesten repte ik terloops. In détails wil ik niet treden. Slechts vermeld ik, dat een mijner gasten, na een fuif te mijnen huize, wegging en zijn auto vergat, dien ik den volgenden morgen rustig op den rijweg vond staan, en dat een ander zwaar-gebouwd rubberplanter met één voet door den planken vloer van mijn

MAAS HOTEL - ROTTERDAM
BOOMPJES 19 — Tel. 27191-27192
80 geheel gerestaureerde kamers.
26 badkamers. Billardzaal.
Schitterend uitzicht op de Maas.
Gerenommeerde rijsttafel
Speciale reducties voor langer verblijf. Matige prijzen.
Directie: M. A. E. FICKARTZ.
5201

HAAGSCHE STEENKOLEN MIJ.

v.h. J. KEMPS
le v. d. Boschstraat 4
DEN HAAG
TELEFOON 772180 5094
Speciale prijzen voor leden v. „Oost en West"

LEDEN VAN OOST EN WEST!
UW AANGEWEZEN ADRES IS:
Electrische Wasch- en Strijkinrichting
E. DE KONING
FLORIS HEERMALESTRAAT 22 — UTRECHT
Postrekening 111296 5272

BREEKT MET DE OUDE SLEUR
VERWARMT MET GAS
UW INTERIEUR
5125

DANSINSTITUUT
P. WILDSCHUT
KROMME NIEUWE GRACHT 48 — TELEF. 16079
UTRECHT
5165

Een echt Engelsche Afternoon Tea
schenken wij in een interessant rustig antiek milieu.
The Antique Tearoom, 117 Noordeinde Telefoon 114066 Den Haag 5334

WESSELING & Co.
ACCOUNTANCY EN BELASTINGZAKEN
LEIDEN - ST. AAGTENSTRAAT (h. Steenstr.)
TELEF. 2092 5635

Paedologisch Instituut
VALERIUSPLEIN 11 AMSTERDAM
INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN MOEILIJKE EN ACHTERLIJKE JONGENS
Geeft na 4—8 weken observatie paedagogisch advies aan ouders en voogden omtrent geplaatste pupillen.
Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK
Medisch adviseur: Prof. Dr. L. v. D. HORST
Verpleeggeld ƒ 3,50—ƒ 4,50 per dag 5101

Gemeubileerde Landhuisjes te huur
op de Veluwe, temidden
BOSCH en HEIDE
In voor- en najaar speciaal voordeelige prijzen
Te bevragen bij 5059
LANDGOED REFUGIUM, ELSPEET. Tel. 3

voorgalerij zakte. Ook kan ik melding maken van het feit, dat wij soms het huis gebruikten bij wijze van schommel. Een onzer stelde zich daartoe op op de voor-, een ander op de achtergalerij. Zoo verteerd waren de palen, waarop het gansche huis stond, dat, bij nauwkeurig uitgevoerde bewegingen onzerzijds, het gevaarte schoksgewijs ging schommelen, wat ons niet gering vermaakte. Een eenvoudig planter in den Sumatraanschen rimboe is gauw geamuseerd. Zoo hield ik mij op vrije dagen wel eens bezig met het schieten op kombangs, houtvretende torren, die in grooten getale alle vertrekken van het huis bevolkten en hinderlijk zoemden. Te dien einde strekte ik mij in mijn langen stoel behagelijk uit, de windbuks in de hand, en lag en loerde, legde aan en mikte, schoot.... en schoot veelal raak!

Thans wordt het tijd, mijn onsterfelijk factotum Amat op het tooneel te voeren. Hij heeft mij enkele jaren op mijn zwerftochten door de Oost gevolgd en steeds met hondentrouw gediend. Hij was een pientere Javaan, excontractant, boeaja (letterlijk krokodil, figuurlijk belhamel, schavuit, schurk), maar niet onhandig en mij blindelings toegedaan. Een soort Inlandsche „Jeeves". Hij wist overal raad op, behalve in geldzaken. Want hij werd geheel verteerd door die grondelooze passie voor het dobbelspel, die den Javaan in het algemeen kenmerkt.

Toen ik mij te Sibolga inscheepte en naar Batavia vertrok, vergezelde hij mij ook, om zich vandaar naar zijn dessa te begeven.

En nadat ik mij in Soerabaia had gevestigd, niet in het Oranje- of het Simpang-hotel, evenmin in een goedkoop pension, doch „aan den rand van de kampong", kwam hij zich melden en werd voetstoots weer aanvaard.

Het is in dezen tijd vrijwel gedistingeerd te noemen, verblijf te houden „aan den rand van de kampong". Hetgeen wil zeggen, *niet* in de kampong, doch óók niet volgens Europeesch model te leven.

Wie aan zijn persoonlijke vrijheid de voorkeur geeft boven het altijd ietwat gebonden kamerleven en niet àl te ruim bij kas is, ziet zich aangewezen op een dergelijke woning als ik betrek, achter een kleine scheepswerf te Ketabang Kali, in Soerabaia. En toeft dientengevolge, aan den rand van de kampong!

Ik nam mijn intrek in een klein paviljoentje, dat nauwelijks dien naam verdiende. Het lekte nogal erg en bestond uit twee vertrekjes, alles cement en kalk en roezelig. Achter dit optrekje lag een moerassig stuk terrein met wat verwaarloosde pisangboompjes. Het eene kamertje promoveerde ik tot keuken, bijkeuken, garderobe, bediendenkamer, wasch- en strijkinrichting, provisiekamer, fietsenhok en wat dies meer zij, het andere behield ik voor mij zelf. Heel genoegelijk heb ik daar eenige maanden geleefd.

De rijst met vleesch en groenten, alles nogal pedis, — d.i. heet, — die ik door mijn bediende aan een warong koopen liet, voor vijftien cent, of héél luxueus een kwartje, werd keurig opgediend in schotels en op schalen. Mijn tafel werd onberispelijk gedekt. Kortom, ik leefde, dank zij Amat's goede zorgen, als een vorst. Een vorst aan den rand van de kampong natuurlijk....

Met Amat voerde ik, uit verveling, soms dwaze gesprekken. Zoo begon ik eens, heel welsprekend, in het Maleisch over spiritisme. De meening, die de schrandere Javaan over dat onderwerp ten beste gaf, getuigde van doorzicht, logica, berekening en bijgeloof, doch deed hem dusdanig in mijn achtig stijgen, dat ik hem daarna veroorloofde, mij op enkele mijner zwerftochten door duister Soerabaia te vergezellen. Hij placht mij dan te volgen op zeer eerbiedigen afstand, nam, indien ik mij de weelde van een taxi permitteerde, bescheiden plaats voorin, naast den chauffeur, kortom gedroeg zich zooals het een voorbeeldig huisbediende betaamt! Ging ik een of ander obscuur oord binnen, bijv. ter verkenning, een clandestiene opiumkit in de Chineesche buurt, dan bleef hij, als een waakhond, voor den ingang wachten, tot ik weer naar buiten kwam. Zou dit niet tijdig geschieden, dan kunt u er zeker van zijn, dat vriend Amat met zeer groote snelheid naar het politiebureau zou zijn gerend, waar hij ettelijke vrienden en bekenden had.

Maar er waren avonden, waarop hij zelf zijn eigen avontuur najoeg. Na zulke avonden amuseerde ik mij met het verslag dat Amat mij van *zijn* bevindingen uitbracht. Hij deed dit op zijn eigen, zeer speciale wijze en kruidde zijn betoog met Javaanschen humor en met Maleische woorden en uitdrukkingen, die een leek niet naar waarde zou kunnen schatten.

Maar men woont geenszins uit weelde aan den rand van den kampong. Bovendien verslindt zoo'n avonturiersbestaan elk bedrag, dat binnenkomt als vrucht van een of anderen arbeid. Amat's talenten waren ook in dat opzicht niet onverwerpelijk. Met leveranciers ging hij ongeloofelijk handig om. Hij knoopte vriendschapsbanden aan met de loopjongens der diverse firma's en kreeg van hen veel gedaan....

Het leven aan den rand van den kampong beviel mij toch wel.

Een half jaar later woonde ik wederom op een rubberonderneming, ditmaal gelegen in Zuid-Oost-Borneo, en om nauwkeuriger te zijn, op het schiereiland, dat zich ten Westen van Bandjermasin uitstrekt.

Amat was op Java achtergebleven. Mogelijk had hij een voorgevoel, dat ik toch niet lang in dat, volgens zijn begrippen, onbeschaafde land vertoeven zou.

Enkele maanden werkte en jaagde ik daar. Mijn huis was een te gewoon huis, om er lang te kunnen wonen. Het was geen spookhuis, niet bouwvallig en het dak lekte niet. Het zag er normaal uit en lag niet eenzaam.

Desondanks, als des nachts berg- en zeewind door de openingen der luiken gierden, zóó sterk, dat mijn lamp uitwoei en mijn klamboe fladderde en wapperde, kwam mij 't kale, planken interieur luguber en „unheimisch" voor. Dan wierp ik even een blik op mijn Winchester repeteer-geweer, dat als eenig voorwerp den wand versierde. Doch dat mij nochtans niet gebaat zou hebben, aangezien de deuren van het huis zeer onvoldoende sloten. En elke domme koelie, die mij des nachts een mes tusschen de ribben had willen steken, zou zulks ongestraft en veilig hebben kunnen uitvoeren. Maar een Europeanenwoning schijnt dien heeren toch wel eenig respect in te boezemen. Want behalve één enkele maal, toen ik wakker werd door vreemd gerucht en geblaf van honden en een onbekenden Inlander op mijn erf op de vlucht joeg, heb ik nimmer hinder ondervonden van indringers of inbrekers.

En met deze goede noot moge hier mijn relaas over enkele huizen, die ik in Indië heb bewoond, eindigen.

A. C. v. D. M.

N. R. Crt. 16—4—'33.

Berichten uit Indië van een eeuw geleden.

Uit de Javasche Courant van 7, 9 en 11 Mei 1833.

Advertentiën.

Het is den ondergeteekende, Resident van Batavia, gebleken dat eenige der bewoners van de oevers der Kroekoet, de onreinheden van hunne erven langs den rivierkant doen werpen, hetgeen ten gevolge heeft dat de Groote Rivier in de stad, vooral bij zoogenaamde banjer, met vuilnis wordt opgevuld.

Om hierin te voorzien, worden de bewoners der erven, langs de rivier Kroekoet gelegen, met referte aan de bekendmaking, geplaatst in de Javasche Courant van den 30en Juny 1832, no. 17, bij deze uitgenoodigd om geene mest, vuilnis noch andere infecteerende stoffen in die rivier te werpen, maar die in houten bakken of kisten, dan wel in manden, des morgens voor acht uren, aan den kant der rivier te plaatsen, van waar dezelve, daarna door de vuilnis-praauwen zal worden weggehaald.

Wijders brengt de Resident voornoemd ter kennis dier bewoners, dat de evengemelde bekendmaking en de daarbij bedoelde boeten, in gevalle van nalatigheid, in allen deele op hen zal worden toegepast.

De Resident voornoemd,
VAN DER VINNE.

Batavia, den 3den Mei 1833.

Postkantoor.

Batavia.

Wordt ter kennis van het publiek gebragt, dat op aanstaanden Zaterdag, den 11en dezer, een brievenpaket voor Nederland, zal worden gesloten om verzonden te worden, per de Amerikaansche brik Hindo, *kapitein J. Barrow.*

De Postmeester,
P. A. BIK.

Batavia, den 5en Mei 1833.

Verkoop van goederen.

Te koop een fraai basterd Arabisch rijpaard, ijzerschimmel; adres ter Lands Drukkerij.

Eene slavin, zijnde fijne naaister, te koop; adres 's lands drukkerij.

Vensterglas in soorten, te bekomen bij Van Dasten.

VICTORIA-WATER
OBERLAHNSTEIN
NATUURLIJK BRONWATER
NEDERLANDSCHE MIJ. Opgericht 1887
5185

Van Week tot Week.

Van Vrijdag 21 tot Donderdag 27 April.

In zijn, den 22sten j.l. gehouden indrukwekkende redevoering ter gelegenheid van de Willem de Zwijger-herdenking, betoogde de heer dr. W. J. Meyer Ranneft, o.m. dat wat ook veranderde, de „libertijt van conscientie" bleef.

Geen land in Azië kent een zoo volstrekt eerbiediging van overtuiging als Ned.-Indië, slechts een klein deel van Europa kent haar, zooals Nederland.

Het verdere Bataviasche programma luidde: Zondag, 23 April, hadden speciale kerkdiensten, des morgens en des middags plaats en Maandagmorgen, 24 April, 8 uur v.m. de groote kinder-aubade op het Waterlooplein (Zuid-zijde), waaraan vierduizend Europeesche, 1200 Inlandsche en 300 Chineesche kinderen deelnamen. Maandagmiddag werd behalve een voetbalwedstrijd, een groote optocht (historische en allegorische bloemencorso, enz. gehouden. Een feestelijke herdenkings-avond volgde daarna in de militaire societeit „Concordia" en een galavoorstelling in den stadsschouwburg. Tot besluit werd een groot vuurwerk afgestoken op het Waterlooplein. Verder zijn de Willem de Zwijger-feesten in geheel Indië met groote opgewektheid gevierd. Aubades en feestelijkheden vonden o.a. plaats te Buitenzorg, Batavia, Bandoeng, Makassar, Malang, Padang, Medan en Pontianak. G. G. en R. v. I. woonden de galavoorstelling in den schouwburg te Batavia bij, waar mr. Schrieke een redevoering hield.

Doordat de opbrengst van de Landsmiddelen over December 1932 in totaal ƒ 32.000.000 bedroeg tegenover in de maand December 1931 ƒ 48.100.000, beloopt het totaal van de opbrengst der Landsmiddelen over 1932 ƒ 417.900.000 tegenover ƒ 516.100.000 over het jaar 1931.

Globaal herleid naar de opstelling gevolgd in de Financieele Nota voor 1933, bedroeg het voorloopig totaal der landsontvangsten in het afgeloopen jaar ƒ 270.500.000 tegen een raming van ƒ 427.600.000. Het nadeelig verschil tusschen de raming en de voorloopige uitkomsten ad ƒ 157.100.000 moet hoofdzakelijk worden verklaard uit de opbrengst van de belastingen, die ƒ 105.100.000 onder de raming bleef.

Aan de hoofden van departementen werd opgedragen de begrootingen van de departementen in overeenstemming te brengen met de voorstellen van den heer Bodenhausen, die in de jongste voorloopige begrootingsvergadering van den R. v. I. werden behandeld.

Het volksraadslid H. H. Kan heeft bij de regeering een vraag ingediend, of zij op grond van een achttal door hem aangevoerde overwegingen bereid is, een commissie in te stellen ter bestudeering van de consequenties van een devaluatie van den Indischen gulden. Hij meent, dat het een der eerste plichten van de Indische regeering is, om, onafhankelijk van het Moederland, het devaluatie-vraagstuk ter hand te nemen.

*Bij de Regeering is in behandeling een welvaarts*programma, zijnde een afgerond complex maatregelen ter stimuleering van de welvaart der bevolking, voornamelijk betrekking hebbend op de kleine bedrijven, landbouw- en veeteelt-industrieën.

Mogelijk zal reeds in den loop van 1933 met de uitvoering van dit programma worden begonnen, welke dan in 1934 zal worden voortgezet. Door middel van een aanvullingsbegrooting voor 1933 zal hiertoe een bedrag van circa ƒ 400.000 worden aangevraagd. Op de begrooting voor het dienstjaar 1934 zal dan voor dit doel ƒ 1.000.000 à ƒ 1.500.000 worden opgebracht.

*De tot vice-president van den R. v. I. benoemde voor*zitter van den Volksraad dr. J. W. Meyer Ranneft, heeft in een vergadering van het C. v. G. afscheid van den Volksraad genomen met een rede over het parlementaire stelsel (Jammer, dat die woorden weder voor doovemansooren zullen zijn gesproken.)

De gezaghebber van Fak-Fak, de hr. G. C. van Heften, die, vergezeld van een Timoreeschen bestuurs-assistent, vier landschapspolitieagenten, dertig gewapende Inheemsche roeiers, en vijftien uit de gevangenis ontslagen Manoeëzen (een menschenetende Papoea-stam uit het gebied ten Oosten van Mimika), een tournée maakte langs de Inaboekarivier, ten Oosten van de Mimikastreek is, tengevolge van het ruw optreden door een der politie-agenten, door een dier Manoeëezen overvallen.

De bestuurs-assistent, drie politie-agenten en twee Manoeëezen werden gedood. De gezaghebber en een politie-agent werden lichtgewond. Zij wisten te ontkomen. De vuurwapenen van de politie-agenten werden door den Manoeëes in de rivier geworpen. Twee brigades gewapende politie vertrekken uit Ambon naar Mimika.

*De regeering en de N. I. V. A. S. kwamen tot overeen*stemming betreffende de wenschelijkheid om de crisiszorg voor werklooze employé's niet te regelen volgens den oorspronkelijken opzet door middel van een crisisfonds.

De suikerindustrie bood onder nadere goedkeuring van de ledenvergadering der N. I. V. A. S., welke in Mei a.s. zal worden gehouden, de jaarlijksche storting van ƒ 500.000, gedurende drie jaar in de kas van het Algemeene Steuncomité aan, welk bedrag echter bestemd blijft voor verleening van steun aan employé's en arbeiders in de suikerindustrie.

Ter bestrijding van de smokkelarij is bepaald dat van 22 Juni af alle voor den invoer in Perzië bestemde thee moet worden verpakt in pakjes of doozen van papier, carton of metaal, inhoudende 50, 100 of 500 gram thee netto. Op elke doos of pakje moet in het Perzisch de plaats van oorsprong, soort, netto gewicht, alsmede naam, adres en handelsmerk van den importeur worden vermeld.

Thee, los in kisten, zonder de noodige vergunning aangevoerd, zal aan den afzender worden teruggezonden.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

In dit nummer blijft deze rubriek achterwege.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Buitenland en wij.

Het gebeurde met „De Zeven Provinciën" gaf de buitenlandsche pers gelegenheid, niet slechts van hare meening over de muiterij te doen blijken, doch ook over meer algemeene zaken. Vooral: over *de beteekenis van ons koloniaal bezit*, en over de vraag: *of wij in Indië nog lang zullen zitten....* Het behoort nog tot de typische Indische visie dat de Holanders in Indië hun werk doen, geld verdienen, critiek uitoefenen op China, en Portorico, en op Mexico, in de overtuiging dat zij zelf boven anderer critiek staan. Een weinig bescheidenheid kan ons — n. h. o. van *De Loc.* (27/3, blz. 16, *Z.)* — geen kwaad. Het moge tot voldoening stemmen indien thans te constateeren is dat men de herziening van het verdrag van Versailles wellicht ook tot *de aan Duitschland ontnomen koloniën* wil uitbreiden, toch zal men verstandig doen er rekening mee te houden dat de groote mogendheden over het algemeen liever anderer bezit wegschenken dan het hunne. Verder spraken eenige Duitsche bladen zich duidelijk uit tegen de meermalen in Indië gelanceerde suggestie van *het stichten eener kolonie tusschen Holland en Indië.* Voorts werd in de „Berliner Ill. Nachtausg." op rustige wijze onze moeilijkheden besproken, en gevraagd: Hoe het thans met Holland als koloniale macht staat. In andere, ons niet gunstig gezinde Duitsche en Belgische bladen, twijfelt men er aan of wij wel in staat zijn ons met eigen kracht te handhaven, of wij wel goede kolonisators zijn. Men zegt ronduit, dat onze koloniale politiek niet deugt en wijst er op, dat de Hollandsche bourgeoisie danig van de rijke koloniën profiteert. In al dit gerucht zit voor ons leering — zoo vervolgt Z. —. Er is geen gebrek aan liefhebbers om ons Indisch werk over te nemen, en er behoeft niet aan te worden getwijfeld of dit is niet in het belang der bevolking, die met wisseling van meesters niet is gebaat. Men vergete niet, dat *over het lot der koloniën niet wordt beslist in Indië doch in Europa.* Geene actie van eenige nationale groep in Indië kan daaraan iets veranderen. Wij dienen er vooral voor te zorgen, dat in Indië rust en orde heerschen; dat de politiek der open deur steeds worde hoog gehouden; dat ons werk den toets van eerlijke critiek kan doorstaan. *Wij moeten naar binnen eensgezind zijn.* Een huis, dat in zichzelf is verdeeld, zal niet bestaan.

Internationale en Oostersche vraagstukken vinden wij behandeld o.a. in het *Soer. Hbl.* (14 t/m. 27/3) en *De Loc.* (16, 20, 23 en 27/3).

Onze positie in den Archipel.

Door de Japanners wordt groote bedrijvigheid ontwikkeld in Oost-Borneo en in den Oostelijken Archipel, in streken door ons vrijwel geheel genegeerd. Wanneer wij nu het politieke element even uitschakelen — dat dit aanwezig is, valt wel te vermoeden doch niet te bewijzen — dan dienen wij toch te begrijpen, zegt *De Java-Bode* (23 en 24/3 „Japansche bedrijvigheid in Indië", Z.), dat wij onmogelijk die reusachtige gebieden kunnen reserveeren voor Hollandschen ondernemingszin.... die wellicht nooit komt. Wij concentreerden ons op Java, Sumatra en Celebes, en zelfs daar is de handel voor een groot deel in vreemde handen. Menado is, wat dit betreft, Duitsch; Makasser en Padang zijn eveneens sterk Duitsch georiënteerd, Medan ook in beduidende mate. Men informeere eens, welke plaats het Engelsche element in den rubber- en thee-export van West-Java inneemt, en het Engelsche en Duitsche element in den suiker-export van Oost-Java. Hoeveel groote zuiver Hollandsche export- en importfirma's bestaan hier nog? Haar aantal is te tellen. Daarentegen: de internationale bedrijvigheid neemt toe. Men kan, vooral als kleine mogendheid, geen geweldige reservaten vastleggen voor de toekomst. Wij hebben nu een paar eeuwen alleen den tijd gehad op Borneo, Halmaheira, Nieuw-Guinea, en men kan moeilijk verwachten, dat andere volken, die óók willen leven, nòg een paar eeuwen wachten. *Tegen politiek gedoe wake men, al zal ook daarbij opvallen, dat een klein land als Holland eene geweldig zware Pacific-verantwoordelijkheid heeft te dragen.* Doch overigens.... geleidelijk dringt het internationale element in dezen Archipel. Dit is zijn recht, wanneer het onze wetten respecteert.

De *Deli Crt.* (31/3 „Japansche belangen") wijst er op, dat juist de vestiging van groote ondernemingen van een bepaalde nationaliteit, zoo licht tot politieke verwikkelingen kan leiden. Het uitlander-vraagstuk is ten slotte de ondergang geworden van de beide Boeren-republieken in Zuid-Afrika en de voorbeelden daarvan liggen voor het grijpen. Zoolang de Japansche burgers zich tevreden stellen met dezelfde rechten op handel en industrie die elke andere nationaliteit hier vindt, is er geen enkel bezwaar; wij hebben echter te voorzien, dat een onbeperkte toelating van Japansche ondernemingen op Borneo of Nieuw Guinea, eerlang andere consequenties kan meebrengen, waartegen wij ons hebben te vrijwaren. Het is ten slotte niets anders dan de vestiging van Japansche bedrijven, die geleid hebben tot het optreden van Japansche politieke invloeden in Mandsjoerije. We zijn thans in staat te zien waartoe dat geleid heeft. En nu mogen de toestanden van orde en rechtszekerheid in Ned.-Indië niet te vergelijken zijn met die in China en zijn buitenprovincies, zoodra een land als Japan zijn oog laat vallen op een deel van den Archipel, zijn er gemakkelijk andere voorwendselen te vinden dan die van het Chineesche bandietisme. Met handhaving van de open deur-politiek acht de *Deli Crt.* het geraden reeds nu te letten op de mogelijke consequenties van een Japansch overwicht in sommige onzer bezittingen. Dit is een eisch van eenvoudig zelfbehoud.

Industrialisatie in Indië.

Voor de leden van de Kon. Natuurk. Ver. en studenten der Technische Hoogeschool hield *Dr. ir. L. J. C. van Es* een lezing over „Industrialisatie *(Java-Bode,* 28/3). In 1919—1922 werd *het zich onafhankelijk maken van het buitenland* van zooveel belang geacht, dat men meende, over de eventueel minder gunstige economie van de bedrijven desnoods te mogen heenstappen. In 1923 wees de bestuursverkavelingscommissie op de geweldige *bevolkingstoename*, waarbij naast de intensiveering van den landbouw de ontwikkeling van een nijverheid voor de bestaansmiddelen van de bevolking een onafwijsbare eisch geacht werd. Te waarschuwen is tegen industrialisatie met dit laatste doel omdat dit op den duur tot *een verscherping van de maatschappelijke verhoudingen* zou leiden. Het verzamelen van een overzicht over de in Ned.-Indië beschikbare grondstoffen zal het eerste werk moeten zijn. Bij dit onderzoek moet men zoo ver gaan, dat de beschikbare hoeveelheid en de geschiktheid van de grondstoffen nauwkeurig worden vastgesteld. Voorbeelden werden genoemd van reeds verdwenen industrieën waarbij dit beginsel verzuimd werd. Dr. van Es besprak daarna de volgende *objecten van industrialisatie:* zwavelzure ammonia, verschillende fosfaten, kaliummeststoffen, glas- en keramische industrieën, soda en caustic, soda en ampaspapier. Spr.

FIRMA
G. J. van Gils
NACHTEGAALSTRAAT 58
TELEFOON 12173 - UTRECHT
BINNEN- EN BUITENLANDSCH GEDISTILLEERD
BELEGEN WIJNEN - BIEREN - LIMONADES
5402

Voetonderzoek
Afdoende behandeling van alle voetongemakken
Maat- en Orthopaedisch schoenwerk
Steunzolen naar gipsmodel
Pedicure Fa. M. Sipkes
J. C. Hollants
Westeinde 174-174a, Den Haag — Telefoon 331442
Gratis voetonderzoek en advies.
Het aanbevolen adres door H.H. Doktoren. HET adres voor gemakschoenen. 5409

Rusthuis „MON REPOS", Juliana van Stolberglaan 78 Den Haag — Tel. 720444
Biedt ruime gelegenheid voor opname van rustbehoevende, herstellende en bedlegerige patiënten. Deskundige verpleging en geneeskundige hulp aan het huis verbonden. Overigens keuze geneesheer vrij. Dag en nacht verpleging. Prospectus wordt op aanvraag gezonden. 5120

MEUBILEER INRICHTING „DE WONING" N.V.
LAAN VAN MEERDERVOORT 312 'S-GRAVENHAGE
SPECIALE AANBIEDING
SLAAPKAMER-AMEUBLEMENT
gepolitoerd notenhout
NEDERLANDSCH FABRIKAAT!
Driedeurige Kast
Toilet Tafel -
Lits Jumeaux -
2 Nachtkasten
Tafel en 2 Stoelen
FL. 495.--
Vraagt prospectus
- Stijlvol ontwerp -
Uitmuntend materiaal
- Keurige afwerking -
Onbeperkte garantie
5126

eindigde zijn voordracht met de mededeeling, dat in Ned.-Indië met de industrialisatie nog veel bereikt kan worden. De daaraan verbonden *voordeelen*, als: een verbetering van de handelsbalans, een meerdere onafhankelijkheid van het buitenland en een vergrooting van de werkgelegenheid, zijn niet te verwerpen, maar zij mogen geen hoofddoel zijn. Voor al het andere behoort bij industrialisatie *de economie der te stichten bedrijven en de gelijktijdige ontwikkeling en bevordering van den landbouw* op den voorgrond te staan.

De Patjalwerken.

De Regent van Bodjonegoro, R. A. A. Koesoemoadinegoro, heeft steeds op de totstandkoming der irrigatiewerken bij de Kali Patjal aangedrongen; de uitvoering van de Patjalwerken werd mogelijk gemaakt doordat de Regeering enkele millioenen er voor beschikbaar stelde. Volgens het *Soer. Hbl.* (23/3, 2de bl.) zal de Landvoogd op 27 April *de opening van de Patjal-wadoek* bijwonen. De wadoek bevindt zich bij Tretes, 30 K.M. ten Z. van Bodjonegoro; door hare hooge ligging op den heuvelketen vergemakkelijkt zij de irrigatie van de Noordelijk aansluitende vlakte. De wadoek beslaat een oppervlakte van 700 H.A. bij een diepte van 40 M.; zij ontleent haar naam aan de Kali Patjal, een zijtak van de Solo-rivier. Behalve door het hemelwater in den regenmoesson, wordt de Patjalwadoek hoofdzakelijk gevoed door de Kali Patjal, waarin een stuwdam werd gebouwd. Geleidelijk zullen in de wadoek tientallen millioenen M^3 water worden opgezameld, waarmede 20.000 bouws sawahs kunnen worden bevloeid. Voor deze armelijke landstreek zal hierdoor de import van rijst beduidend beperkt worden en het daarvoor steeds aangewende geld in het land blijven; de armoede zal plaats maken voor een zekere mate van welgesteldheid en er zal meer levensblijheid zijn. Ook zullen de belangrijke afschrijvingen op de landrente, dikwerf tot 50 %, niet meer noodig wezen. Het regentschap Bodjonegoro en zijne bevolking hebben het te danken aan zijn Regent, wanneer straks totdusver onvruchtbaar gebleven gronden, welke voor de landbouwers nagenoeg van geen nut zijn, veranderen in groene rijstvelden, die den daaraan gegeven arbeid honderdvoudig zullen beloonen.

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl.* (21 en 22/3 „Verhouding tusschen het Eur. en Inl. B. B.", *S.* en 22 en 23/3 „Eur. en Inl. B. B.", *J. G. B.*)

Plantersbelangen.

In de vergadering der Soekaboemische Planters Vereeniging van 25 Maart j.l. is o.a. aan de orde geweest de te late uitbetaling van loonen aan het werkvolk op enkele ondernemingen, te wijten aan de directies, die niet tijdig voldoende fondsen naar de ondernemingen overmaakten. De voorzitter noemde eene Chineesche onderneming, en bracht nogmaals de wenschelijkheid in herinnering, *het volk op tijd te betalen.* Zoowel de voorzitter als Mr. Hart hebben gezegd dat het hier slechts gaat om uitzonderingsgevallen. *De Java-Bode* (27/3, Z.) ziet in het tekort schieten der directie een fout van aparte dimensies; het omvat als regel vele honderden werkkrachten, terwijl het in eene gansche streek de reputatie van het grootbedrijf schaadt. Onder bepaalde omstandigheden kan het bij de bevolking stemmingen kweeken, niet zonder gevaar voor de „men on the spot". Koelies van ondernemingen realiseeren niet, althans niet altijd, dat de oorzaak der wanbetaling ligt bij personen elders, doch zij zijn veelal geneigd het Europeesche personeel der onderneming aansprakelijk te stellen. Men heeft er vooral in Oost-Java herhaaldelijk de ontstellende gevolgen van kunnen zien: *moorden en moordaanslagen.* Nu is ongetwijfeld *de Madoerees* iemand van zeer bijzondere geaardheid; hij is scherp economisch en valt — volgens de populaire uitdrukking — „dood op een cent". Bovendien grijpt hij vlug naar het mes. De *Soendanees* is gemakkelijker van aard, doch de *Bantammer* is ietwat minder soepel. In elk geval — zoo besluit Z. — moet men er rekening mee houden dat in sommige deelen van Java aan het niet-tijdig betalen van werkvolk zeker risico vastzit voor het Europeesche personeel op de onderneming, en niet voor de elders gevestigde directie. Deze factor worde vooral niet onderschat. Iedere directie houde er terdege rekening mee, en zorge voor de richtige nakoming harer verplichtingen. Zoo niet, dan scheppe zij niet telkens nieuwe verplichtingen. Eén aanslag is voldoende, de juistheid dezer opmerkingen op verschrikkelijke wijze te belichten.... maar dan te laat.

Katoencultuur in Banjoewangi.

Terwijl aan de N. O.-hellingen van het Idjen-plateau meerdere cultuurlanden tot sluiting gedwongen waren, is ten O. van dit gebergte een nieuwe cultuur ter hand genomen en valt in het oerbosch de eene boom na den anderen onder de bijslagen neer. Op het perceel Wongsoredjo, ten N. van Banjoewangi, verbouwt de heer F. C. van Baak kapok. Toen een paar *katoenplantjes* in 1929 werden ontdekt, werd als catch-crop nog ½ bouw uitgezaaid; in 1930 werd de katoenaanplant vermeerderd met 10 bouws, in 1932 met 15 bw. en in 1933 zelfs met 100 bw. De kapokboomen werden in een plantverband van 10 bij 10 M. uitgezet en in rijen ertusschen op 6 voet afstand van de kapok met onderlinge afstanden van 3 voet volgden *de katoenplantjes.* In het begin van den Westmoesson dient katoen te worden uitgezaaid; in het groeiingsproces krijgt de plant dan overmaat van vochtigheid, terwijl gedurende de bloei- en rijpingsperiode tijdens den Oostmoesson, droogte onontbeerlijk is. Na 4 tot 5 maanden reeds doen de pluksters de eerste ronden en worden de opengebarsten bolletjes van hun witten inhoud ontdaan. Het plantje wordt dan een heester, die in December manshoogte bereikt heeft en reeds nieuwe vruchtbolletjes produceert. Dan wordt de katoenaanplant volledig gekapt en opnieuw zaad in den grond gebracht. Laat men de natuur haar gang, dan schieten de heesters hoog uit, doch uit cultuuroogpunt is dit niet te prefereeren. Katoen wordt dus hier als éénjarige cultuur behandeld. Circa 200 koelies zamelen op Wongsoredjo dagelijks de katoenplokjes in; bij de fabriek worden deze gedroogd, waarna z.g. ginmachines de pitten verwijderen. Tusschen vier planken geschiedt het persen tot balen als in de tabaksschuren; de firma Maintz & Co. te Banjoewangi zorgt voor hydraulische napersing. Hierna wordt de katoen naar Japan verscheept. De kwaliteit geeft reden tot tevredenheid en eene behoorlijke winstmarge ligt in de lijn der verwachtingen.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De Volksbeweging.

Onder het hoofd „Het grensgebied" geeft de redacteur Sanoesi Pané van het blad *Timboel* nr. 5—6 van Maart de volgende beschouwing over den invloed van de a.s. Tweede Kamer-verkiezingen op de houding der Regeering tegenover de volksbeweging in de naaste toekomst:

„De uitslag der verkiezingen in Nederland zal naar 't zich laat aanzien van groote beteekenis zijn voor Nederlandsch-Indië.

Het gaat bij de rechtsche partijen om „versterking van het gezag" en tegen sociaal-democratie en communistische „gezagsondermijning."

De politieke gebeurtenissen in overig Europa, in het bijzonder in Duitschland, schijnen weerslag te vinden in het tot dusver vrij rustige Nederland.

Men spreekt reeds van „dictatuur" en begroet in Dr. H. Colijn „the coming man".

De parlementaire democratie wenscht men af te schaffen, althans aan banden te leggen.

Het vraagstuk fascisme of socialisme is ook in Nederland actueel geworden en ontketent heftigen politieken strijd.

Het incident der „Zeven Provinciën" is hiertoe de directe aanleiding geworden en is oorzaak dat het koloniaal politiek beleid de voornaamste rol speelt in de verkiezingscampagne's.

We hebben 't reeds meermalen gezegd: de nationale beweging is een blijvende grootheid en haar diepste kern is door geen enkele macht te kwetsen. Haar tactiek, berustend op swadeshi (zelfwerkzaamheid), wordt haar door haar eigen wezen dwingend voorgeschreven maar daar, waar ze zich beweegt langs de grens van „Indonesia" en „Nederlandsch-Indië", kunnen haar uitingen beïnvloed worden door omstandigheden aan de andere zijde.

De politieke situatie aan den anderen kant van de grens begint zich zoodanig te wijzigen in reactionaire, rechtsche richting, dat ze ons, nationalisten, die creatief zijn van aard en niet uit anarchisme of zucht naar avontuur strijd zoeken, met groote ongerustheid vervult voor de „grenszaken".

Wat *niet* beteekent dat we onze grensposten zullen verlaten.

We zullen allen strijd betreuren, maar een politieke strooming, die zich vermeet onze goede rechten aan te tasten, zal ons eenheidsfront tegenover zich vinden.

Dit is geen bedreiging. Nationalisten als wij, voor wie het nationalisme is een heilig goed en die hun politieke overtuiging uit de klare bron des levens zelf doen ontspringen, kennen geen bedreigingen. Die zouden den luister hunner idealen verdonkeren.

Een hebben wij de Baraboedoer geschapen en andere schoone tjandi's. En de wajang met haar superbe filosofie hebben we gewrocht en een litterair oeuvre geschapen in de volheid van onze menschenmin. De cosmische harmonie hebben we in onze muziek tot openbaring gebracht.

De oude, alles omvattende liefde is in onze harten nog niet verstorven.

En daarom dreigen we niet, begeven ons niet in den aanval.

Maar wie zich vergrijpt aan onze rechten, wie weedom brengen wil in onze lachende valleien, zal zich zelf schade berokkenen.

Want Kresna's tjakra is een niet te verwinnen wapen.

Laat er vrede zijn in het grensgebied en men late ons ongestoord in onzen nationalen arbeid".

De *Sipatahoenan* van 8 Maart, het manifest uit Indië aan de kiezers in Nederland besprekende, vestigt er de aandacht op dat dit ook werd onderteekend door ettelijke „Inlanders". „Indonesiërs" — aldus het blad — zullen er niet aan denken het stuk mede te onderteekenen. Betreurd wordt dat een hoofdbestuurslid van de P.P.B.B. (Vereeniging van Inl. bestuursambtenaren), die zoo op den naam „Indonesië" gesteld is, tot de onderteekenaars behoort; misschien brengt dit weer onheil voor de organisatie. Overigens verschilt het in het manifest vervatte verzoek niet van de loyauteitsbetooging; het is evenzeer provoceerend, ware Indonesiërs zullen er zich door gegriefd gevoelen. Niettemin zullen dezen vertrouwen op de actie van de S.D.A.P., wier sympathie voor het Indonesische proletariaat bekend is. Alle Indonesiërs moeten de namen van de „Inlanders" die het manifest mede hebben onderteekend, goed in hun hoofd prenten.

De *Darmo Kondo* van 7 Maart acht het op zijn plaats dat de Europeanen hun handteekening onder

het manifest hebben gezet. En de Indonesiërs die, ofschoon andere belangen hebbende, toch hebben medegeteekend, verdienen niets anders dan een pluimpje, want daarmede hebben zij hun bestaan en dat van hun gezin verzekerd! Hoewel het 't streven is van elk mensch om een aangenaam bestaan te leiden, toch is er nog een andere leuze, welke ongeveer luidt: een voordeel, hoe groot ook, verkregen met veronachtzaming van bepaalde feiten, staat beneden dat voordeel, verkregen terwijl men die feiten steeds voor oogen houdt! De namen van de Indonesische onderteekenaars worden opgesomd.

De *Sedio Tomo* van 8 Maart durft niet voorspellen of het manifest van invloed zal zijn op den uitslag der verkiezingen, maar zeker is, dat het een groote steun is voor de rechtsche partijen. Een regeering met een overwegend rechtsche meerderheid zal de nat. Indonesische beweging nog meer beperken. De jongste tijden hebben voldoende aangetoond dat het gezag bij uitstek steunt op de rechtergroep. Schrijver vreest dat men fanatiek zal worden en de vrijheid om de maatregelen der machtbezitters te bespreken, zal negeeren.

Soeara Oemoem van 9 Maart herinnert er aan dat het reeds eerder gewezen heeft op de belangrijkheid van de a.s. Kamerverkiezingen in Nederland. Gezien de aanvallen die de S.D.A.P.-leiders wegens hun uitlatingen omtrent de muiterij moesten verduren, is er weinig hoop dat de overwinning aan de linkerzijde ten deel zal vallen. Dit valt te betreuren omdat de S.D.A.P. in de politiek een grooten invloed heeft. Van den verkiezingsstrijd zal in Indonesië zelf niets te merken zijn, doch de resultaten zullen ten volle door de Indonesiërs worden gevoeld.

De *Soeara Atjeh* van 25 Jan—10 Febr., de redenen nagaande waarom het Atjehsche volk in vele opzichten achter is bij de Javanen en Minangkabauers, meent dat de Atjehers in hun orthodoxie de oogen sluiten voor moderne wetenschappen en technische vaardigheid, welke voor den vooruitgang van het land onontbeerlijk zijn. De methode van het godsdienstonderwijs vindt het blad ouderwetsch en weinig vruchtdragend, de preek b.v. wordt nog steeds in het Arabisch voorgedragen, terwijl de toehoorders die taal niet verstaan. In alle klassen van het volk is de zucht naar materieel voordeel grooter dan de lust naar verruiming van kennis. Voor de politiek zijn de Atjehers nog niet rijp omdat er zich nog te veel analfabeten onder bevinden. In hun onwetendheid beschouwen zij een vereeniging als misdadig dan wel als een macht, die belastingen en heerendiensten kan afschaffen. Wil men Atjeh vooruitbrengen, dan dient voor alles het analfabetisme krachtig te worden bestreden.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, v. Beverningkstraat 23, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië

No. 38 van 18 Maart: Bij H. J. van Holst Pellekaan's zilveren planters-jubileum. (Men vergelijkt hem met den Franschen edelman ridder Bayard, Chevallier sans peur et sans reproche). — Bloei van Hyacinten in Midden-Java. (Is mogelijk geworden door de 15 jaar lange, stelselmatige onderzoekingen van prof. Blaauw te Wageningen. Het in bloei brengen van tulp en narcis zal in Indië moeilijker gaan). — Palmolie voor nutritieve doeleinden. (Tot nu toe werd de palmolie in hoofdzaak gebruikt in de zeep- en kaarsenindustrie.) — Nieuw soort oliepers. (Gevonden door de V.D. Anderson Company te Cleveland, Ohio). — Insectenbestrijding in de Deli-tabak. (Uit het Overzicht van de plagen van de tabak in Deli, door J. C. van der Meer Mohr).

Economisch Weekblad voor Ned.-Indië

No. 36 van 10 Maart: Valutadepreciatie en de kosten van levensonderhoud, door A. A. H. Besier. — Herkomst en bestemming van den Java in- en uitvoer, door Th. J. Odenkirchen. (De achteruitgang bedroeg 28 pct. Naar Nederland ging de uitvoer met 15.000 ton vooruit, terwijl de waarde met 26,9 pct. daalde. De waarde van den Java-invoer daalde tot f 253 millioen tegen 389 millioen in 1931 en 550 millioen in 1930; het volume daalde van 1.653.000 ton in 1930 tot 1.067.000 ton in 1932).

REISBUREAU LISSONE N.V.
AMSTERDAM
Leidschestraat 5 — Dam 10

REISBUREAU LINDEMAN N.V.
DEN HAAG
Groenmarkt 22 en bijkantoren

BOEKT UW SCHEEPSPASSAGES NEDERLAND-INDIË
PER HOLLANDSCHE OF BUITENLANDSCHE LIJNEN
VRAAGT INLICHTINGEN OVER ONZE GOEDKOOPE ZOMERREIZEN
5033

Handelsberichten

Van 15 April no. 1361: Niet ambtelijk gedeelte. De Nederlandsche Mercuur. Naar de industrialisatie van Indië, door L. J. M. Feber. (Of echter een zekere mate van industrialisatie van de inlandsche productiesfeer de moederlandsche industrie als geheel groote en onherstelbare schade zal berokkenen, komt ons twijfelachtig voor.

Deze verschuivingen en heroriënteeringen zullen ontegenzeggelijk met moeilijkheden gepaard gaan; het is niet uitgesloten, dat een dergelijke gezondmaking van ons industrieele bedrijfsleven aan bepaalde ondernemingen in bepaalde bedrijven groote schade zal toebrengen, zoo niet het leven zal kosten. Maar als einduitkomst zien wij een normalisatie van de thans abnormale structuur der Indische samenleving, de verheffing van de Inlandsche bevolking tot een wezenlijk andere sfeer van welvaart, een koopkrachtig Indisch afzetgebied voor de moederlandsche industrie en een breederen, hechteren grondslag voor de Indische landsfinanciën, wier wel en wee thans al te zeer afhankelijk is van den gang van zaken in het uitheemsch grootbedrijf).

De Indische Culturen (Teysmannia)

No. 6 van 16 Maart: De antrosoposophische biologische dynamische landbouwmethoden, door ir. K. A. R. Mayr. (Aangetoond wordt, hoe in het algemeen de biologische dynamische landbouwmethode er op uit is door voortdurende waarnemingen van zelfs schijnbaar onbeduidende verschijnselen de werking der natuurkrachten te leeren kennen om daarvan gebruik te maken voor een praktischen, rationeelen landbouw. In stede van „gevaarlijk", kan zij als een nuttige methode worden aangemerkt, die meer dan een oppervlakkige belangstelling waard is. Dat die methode nog vele tegenstanders heeft, is voor een goed deel toe te schrijven aan de belangen, die de fabricatie van kunstmeststoffen daarbij heeft.) — De deugdelijkheid van de Bestrijding van den Witten Rijstboorder (vervolg). — Aantasting door den Witten Rijstboorder. Economische toestand in West-Java (30.000 bouws aangetast).

De Indische Gids

Aprilnummer: De kolonisatie van de negerrepubliek Liberia inzonderheid gedurende de jaren 1816 tot 1830, door A. Halleman. (Slot. Opheffing der slavernij en moderne kolonisatie-problemen. Zoo straft een ontijdig self-government zich zelf). — De O.I. Compagnie als kostjuffrouw, door G. B. J. van Heuven. (Huisvesting en voeding der Compagniesdienaren van een en dezelfde nederzetting.) — De roode marine- — Hoe muiterij op de vloot in den tijd der Compagnie gestraft werd, door A. Hallema. (Hierbij een afschrift van een oorspronkelijke declarie van den scherprechter van de provincie Friesland ad. f 1214,16 voor pijniging en ophanging.) — Minahassa-jubileumfonds.

De Indische Post

No. 584 van 18 Maart: Naar werkverschaffing. (Wij zullen in Indië, indien de Indische schatkist zich blijft verzetten tegen werkloozensteun van overheidswege, het vraagstuk van de werkverschaffing ernstig onder de oogen moeten zien en ernst maken met de bestudeering ervan.

Er zijn meer streken zoo in Indië te vinden waar werkverschaffing zegenrijk en prachtig werk kan doen. Waarom denkt men er niet aan? Waarom bestudeert men het niet? Waarom klampt men zich in dit land altijd aan dwaze en onmogelijke kolonisatieschema's en klein land- en tuinbouw voor Europeanen, aan Demmo-onderneminkjes en werkloozen-zeepverkoop en wasscherijtjes vast?

Wij zullen tóch naar de werkverschaffing toe moeten. Hoe eer men het inziet des te beter!)

De Indische Verlofganger

No. 38 van 21 April: Indisch Leven in de Residentie, door Melis Stoke. XXX. (Per boottrein naar het Zuiden. Elke week zien we menschen naar Indië vertrekken. Het zijn menschen die een verlof hebben genoten en menschen die voor het eerst de wereld van den anderen kant gaan bekijken.

We doen hen uitgeleide aan de kade waarvan het schip wegvaart of aan de stations waar de wekelijksche boottreinen afrijden.

En dan keeren we naar huis terug en terwijl de wielen of de schroef hen verder en verder van ons weg stuwen treedt de scheiding voor jaren in.)

Landbouw en Veeteelt

No. 17 van 15 April: Brassavola Perinii Ldl., door C. v. W. (Deze orchidee behoort tot de groep der laelinea en is inheemsch in Brazilië. Als snijbloem is zij vrijwel niet te gebruiken, maar voor de verzameling van den liefhebber vormt zij door haar typischen bouw, een aardige afwisseling in de rij der smalbladige soorten. Zij wordt te Tjibodas gekweekt in enkel varenwortel met enkele potscherven. Zij bloeit zoowel in de laaglanden als in het gebergte).

Onze Stem

No. 11 van 17 Maart: De I.E.V. — Nijverheidsschool te Bandoeng (welke op 1 Juli geopend wordt.

Deze school komt in de gebouwen en werkplaatsen van de Bandoengsche Technische School, welke geleidelijk wordt opgeheven.

Deze nieuwe I.E.V.-inrichting is bestemd om jongelieden op te leiden tot geschoolde werklieden in verschillende takken van nijverheid, op de wijze zooals in de laatste jaren in Holland en in Europa in het algemeen, in het moderne technisch onderwijs wordt voorzien. De abituriënten van deze school zullen naast eene algemeene bedrevenheid in een ambacht, waardoor zij in de klein-industrie in dat vak in algemeenen zin bruikbaar zijn, tevens in een der onderdeelen van dat ambacht eene speciale kennis mee krijgen, welke tegenwoordig in de grootindustrie voor een geschoold werkman algemeen vereischt wordt. Wat hun waardeering betreft zullen zij gelijk staan met de abituriënten van de Gouvernements Europeesche Ambachtsschool).

De Rijkseenheid

No. 28 van 19 April. Binnenhof en Digoelkamp (In verband met de Kamerverkiezingen). — Een Nederlandsche katoenindustrie in Indië, door mr. D. J. Hulshoff Pol. (Het blijkt, dat ten aanzien van de levensvatbaarheid van een machinale katoenindustrie in Nederlandsch-Indië zoowel gunstige als ongunstige factoren zijn aan te voeren. Alles bijeengenomen krijgt men wel den indruk, dat een poging om een dergelijke industrie te vestigen kans van slagen heeft; de naar verhouding veel lagere Indische arbeidsloonen wettigen deze veronderstelling, terwijl de beschermende werking van het overigens als fiscaal bedoelde Indische tarief van invoerrechten ook meewerkt. Doch de industrie zal wel eenigen tijd behoeven om er wortel te schieten, omdat eerst langzamerhand een min of meer geroutineerde arbeidersbevolking moet worden gevormd, terwijl voorts de tegenwoordige ernstige depriciatie van de yen een tegenwerkende factor is, welke eerst na eenigen tijd kan worden opgeheven.)

De Stuw

Van 16 Maart no. 6: Kiesrecht-bespiegelingen I. — Crisis en volkscredietwezen, door Fruin. — Justitie. Ontwerp werkprogram. (Behandeld worden: Organisatie van de Rechtspraak en Materieel recht.)

Tropisch Nederland

Van 3 April no. 25: De eerste Roomsch-Katholieke kerk te Batavia. 1807—6 Maart 1932, door A. Hallema. Slot. — Nederlands roeping in Indië, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis. XXIII. — Zeldzame reptielen in artis, door C. K. Kesler. (De reuzen-waraan varanus komodoensis ort).

No. 256 van 17 April: Naar Zuid-West-Bali, door S. A. Reitsma. — Nederlands roeping in Indië door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis. XXIV. slot. —

Het standbeeld van Hare Majesteit de Koningin in het Wilhelminapark te Willemstad (verbetering), door C. K. Kesler. (Dat er een bescheiden borstbeeld van H.M. op Curaçao bestond — zie Afl. no. 24 — is niet juist. Dat borstbeeld was van gouverneur mr. Ch. A. H. Barge 1890—1901, dat wordt of is overgeplaatst naar de Bargestraat. Bij het artikel een foto van het standbeeld en de officieele openstelling van het Wilhelminapark in 1902.

BOEKENSCHOUW.

Aruba, Voorheen en thans, door H. E. Lampe Gedrukt door J. W. Veldman, Den Haag (Geill.)

Johan Maurits van Nassau (O Principe de Nassau), door Paulo Setubal. Historische roman uit den tijd van de Hollandsche bezetting van Brazilië. Vertaling uit het Port. van R. Schreuder en J. Slauerhoff. Wereldbibliotheek. Amsterdam f 2.— ing. f 2.85 geb.

(Een afbeelding is opgenomen van Mauritsstad met het wapen van Johan Maurits van Nassau en het paleis „Het Vrijburg". De vertalers zeggen in de inleiding, dat de Braziliaansche jeugd beter op de hoogte gehouden wordt dan de Hollandsche, die van den Nederlandschen tijd van Brazilië gewoonlijk zoo goed als niets afweet. Vele, en de beste Brazilianen betreuren, dat de bezetting niet heeft stand gehouden en zich heeft uitgebreid. Vooral den laatsten tijd is er opmerkelijk veel belangstelling in Brazilië voor den persoon van Johan Maurits van Nassau Siegen (1604—1679).

De schrijver Setubal heeft voor dit prettig lezende werkje, moeizame speurtochten door archieven en oude folianten gedaan. Het verscheen in 1925).

De Boedjang Club, door Jo Manders, Leopolds Uitg. Mij. (roman over Deli).

Ons schoon Insulinde. Een serie schoolwandplaten onder leiding van C. L. van Balen. D. A. Daamens Uitg. Mij. (tabaksonderneming, rijstvelden en woud op een berghelling).

South American Handbook 1933. 10de uitgave van de Royal Mail Steam Packet Co. en de Pacific Steam Navigation Co. Samengesteld door Howell Daries, met uitzondering van de hoofdstukken Suriname en Curaçao, welke in den jaargang 1931 door Fred. Oudschans Dentz zijn omgewerkt, en uitgegeven door de Trade and Travel Publication Ltd Leadenhall Str. 14 Londen. E. C. 3 f 1.25. Te verkrijgen bij Kuyper, Van Dam en Smeer Rotterdam.

Mystik und Glaube in Zusammenhang mit der Mission auf Java, door dr. B. M. Schuurman, Mart. Nyhoff f 3.—.

Suriname

Nogmaals Boschrum.

Van zeer geachte en deskundige zijde ontvingen wij eenige inlichtingen over dit onderwerp. Dat het Bestuur niets deed om het euvel op te heffen, zooals wij schreven, is niet juist, want de belastingdienst heeft van den aanvang af met ernst de opsporing der daders betracht, zelfs door speciaal daarvoor aangewezen kommiezen. Ieder die bekend is met de terreinen, waar de klein-landbouwperceelen (de haarden der smokkelarij) gelegen zijn, zal begrijpen — aldus onze zegsman — hoe uitermate moeilijk het is de boschrumvervaardigers te betrappen. Hetgeen wij trouwens ook in ons stukje hebben gezegd. Er zouden tal van bekeuringen zijn opgemaakt en daders gestraft. Maar de nieuwe verordening stelde ook het bezit van een distilleerketel en het vervoer van boschrum strafbaar, nochtans heeft dit weinig gebaat. Het kwaad woekert nog sterk voort. De gegevens welke wij aanhaalden in ons stukje waren ontleend aan een artikel van het lid der Koloniale Staten, A. G. Putcher, in het Vaderland van 16 Juli 1932, waarin wij de door dezen genoemde cijfers overnamen. In zijn rede heeft de administrateur van Financiën C. L. Prey in de zitting van de Kol. Staten van 7 Mei (Handelingen 1931—1932, blz. 356) bestreden, dat de clandestiene vervaardiging van boschrum het geheele tekort heeft veroorzaakt (van de opbrengst van den accijns op gedistilleerd), doch dat die mede het middel heeft doen teruglloopen. Volgens de inlichtingen van geachte zijde zou het mindere verbruik van gewone rum tengevolge van de sterk afgenomen koopkracht der bevolking, vooral die van de boschbedrijven, mede den teruggang van den a··ijns hebben veroorzaakt.

Inmiddels ·zen wij weer van een razzia welke de politie, militairen en recherche in den Corantijnpolder hebben gehouden, waarbij 2 styleryen in beslag genomen werden. Drie Hindostani's en 2 Hindostansche dames waren bezig een voorraad boschrum te brouwen voor het Fagoa-feest. Strenge straffen zullen ten slotte aan deze overtredingen een einde moeten maken. Maar het blijft een kunst de daders te pakken.

Dr. Benjamins herdacht.

Suriname's Speenhof, de heer Kruisland, heeft op zijn voordrachtenavond te Paramaribo een Ode aan Dr. Benjamins voorgedragen, welke met gevoel vertolkt werd en die met een minuut stilte ten teeken van rouw werd gevolgd. Gaarne plaatsen wij die hieronder uit eerbied voor den man die wars van ijdelheid, de oorspronkelijke titel van inspecteur *van* het onderwijs — volgens de redactie van De Banier — liet omzetten in inspecteur *voor* het onderwijs.

In Memoriam.

De grootste zoon van Surinaam
Is plot'sling heengegaan
Tot 't laatst heeft hij voor ons gewerkt
En immer pal gestaan.
Onz'bergenrij en wateren
Verkondigen zijn faam
En op de grenzen van dit land
Klink eeuwig schoon zijn naam.

Een wereldgrote schat had hij
Aan kennis zijn verpand
En paarde met veel warmte aan
De liefde voor zijn land.
„Den Werker rust" zingt nu hem toe
Wat leeft en bloeit hier saam.
Onz' Dr. H. D. Benjamins
Sterve'nooit in Surinaam.

De Vader des Vaderlands.

Los van het Oranje Comité (A. N. V., Vereeniging voor Nationale feesten en Oost en West) is mr. de Niet erin geslaagd de voorstelling van de Vader des Vaderlands op 30 Augustus a.s. zoo goed als zeker te doen plaats hebben door een ander comité. Dank zij de medewerking van Cor van der Lugt Melsert, zal Eduard Veterman in Juni naar Suriname vertrekken om de regie te leiden. Deze aangelegenheid staat in het brandpunt der belangstelling en nog wordt er heel wat over in de Surinaamsche bladen geschreven. Al de zich voorgedaan hebbende moeilijkheden hebben, naar wij vernemen, al het gevolg gehad, dat mr. Van Haaren, die al vele jaren voorzitter van het A. N. V. was, zich uit het bestuur heeft teruggetrokken. Hetgeen te betreuren is.

Bij beschikking van 22 Maart no. 909 heeft de gouverneur den 24sten April tot een nationalen feestdag verklaard en alle gouvernementsinstellingen zijn dien dag gesloten geweest.

De weg naar Domburg.

Aanleg van wegen en verbetering van bestaande wegen heeft gouverneur Rutgers aandacht gehad. Daarbij was dit een middel voor de oplossing van het werkloozenvraagstuk. Het moet dan wel een voldoening voor den gouverneur zijn geweest, dat op 18 Maart de weg van Paramaribo naar Domburg is geopend, zoodat men in 3 uren tijds met een auto deze plaats kan bereiken. De lengte van Saron naar Domburg bedraagt 18 K.M. en eerlang zal de weg tot plantage Accaribo worden doorgetrokken. Wanneer de wegen naar Uitkijk, Republiek en Groningen in Saramacca, waaraan eveneens gewerkt zal worden, gereed zijn, zal een net van verkeerswegen den klein-landbouwers in staat stellen hun producten gemakkelijk te vervoeren. Natuurlijk ging deze opening met feestelijkheden gepaard, toespraken van den directeur van Openbare Werken, den gouverneur, den districts-commissaris, wiens echtgenoote de afsluiting doorknipte. Militaire muziek zorgde voor de feeststemming en de bevolking van het plaatsje Domburg, met vlaggen en eerebogen versierd, werd onthaald, waartoe de gouverneur persoonlijk een bedrag beschikbaar stelde..

De onlusten van 7 Februari.

De heer Menkman had wel gelijk toen hij 17 Febr. in het Vaderland de aandacht vestigde op de onvoldoende inlichtingen van den minister van koloniën op de vragen van den heer IJzerman. De minister verwachtte de berichten de volgende maand. Dat zou Maart zijn. (Zie K. W. 23 Maart no. 12). Op 19 April klaagde mr. Fock in de Eerste Kamerzitting over hetzelfde feit. Toen was er nog niets bekend tot groote spijt van den minister.

Het is wonderlijk hoe veel beter anderen wel zijn ingelicht. Men zie, wat wij in het K. W. van 18 Maart no. 11 daarover schreven. Het Vaderland van 11 April avondblad D geeft onder den titel: De ongeregeldheden in Suriname en Bezwaren tegen het Bestuursbeleid bijna 1½ kolom nieuws. Wij willen daaraan toevoegen een bericht uit De Banier van 25 Maart no. 388, dat wij geven zooals wij het lazen:

A. de Kom.

Zondag 12 dezer verscheen ten huize van onzen medewerker J. C. Sarucco, een hem geheel onbekende blanke man, die hem kwam toonen een uit Amsterdam met de Cottica ontvangen brief door tusschenkomst van een schepeling. De heer S. mocht van den inhoud van dien brief gebruik maken naar goedvinden, doch hij wilde den brief niet achterlaten. Desgevraagd deelde de man mede, dat hij behoort tot de R. K. Kerk en lid is van de „Liga tegen Imperialisme en koloniale onderdrukking" en als zoodanig door de „Communistische Partij Holland" is uitgezonden om de Nederlandsche West-Indische gebiedsdeelen te onderzoeken.

Het is een forsch uitziende man met baardloos gezicht, ter lengte van, naar schatting, 1.65 meter en gekleed in het zwart. Hij weigerde naam en woonplaats op te geven.

Uit den door hem vertoonden brief las de heer S. de in „De Banier" van Zaterdag l.l. medegedeelde motie van de genoemde Liga en daaronder, „dat de Partij-Holland met alle haar ten dienste staande middelen de in vrijheidsstelling van De Kom zal bewerkstelligen.

Vervolgens citeerde de heer S. letterlijk het volgende uit den brief:

„Kleine oorzaken hebben soms groote gevolgen. Eenige jaren geleden kwam in Suriname een zieke schepeling aan; een zekere v. L., onze pg. Deze bleef er een paar weken achter. In die paar weken had v. L. zooveel gezien van het lijden van de Negers, Britsch-Indiërs en Javanen en van het onrecht, dat deze gekleurden in Suriname werd aangedaan. In Nederland teruggekeerd ontmoette hij eens in Den Haag zijn negerpg. de Kom en vertelde hij hem van de misstanden in zijn geboorteland. De Kom geraakte in vuur en sedert rijpte bij hem het plan naar Suriname terug te gaan, om zich deugdelijk te oriënteeren en te onderzoeken of de Communisten ook iets zouden vermogen om de naturellen in dit land te verlossen uit de imperialistische onderdrukking en uitbuiting. Nadat hij door de redevoeringen van de negerin uit Scotsboro had gehoord hoe zijn ras in Amerika behandeld werd, wilde hij, van Suriname in Europa teruggekeerd, op dezelfde manier verkondigen hoe het in zijn geboorteland toe gaat om zoodoende te trachten verbetering te krijgen".

Wat verder in dien brief stond mocht de heer S. niet lezen.

De man was niet bereid een gesprek te voeren. Nadat de heer S. het citaat uit den brief had neergeschreven, groette hij en ging heen, de straat op in de richting van Couvreur".

Noot v. d. Redactie.

Dit stuk werd om begrijpelijke reden totdusver achtergehouden.

Crisismaatregelen.

In het K.W. van 23 Maart no. 12 hebben wij de motie van 15 Jan. van den Roomsch Katholieken Volksbond St. Joseph opgenomen. Anderen hebben ook niet stilgezeten. Wij lezen van een verzoekschrift van den Praeses der Evangelische Broedergemeente en ds. Van Linschoten van 18 Februari, dat op verschillende punten dezelfde wenschelijkheden uitspreekt als het verzoekschrift van het Herrnhuttercomité van 21 Maart (K. W. 6 April no. 14). Gevolgd is een Motie van Het Comité van drie ontstaan uit den boezem van de sociale vereeniging: Afrikaansch Gemeenschappelijk Verbond (op 27 October 1926 goedgekeurd) in hare vergadering van 26 Februari 1933. Ten einde met personen en corporaties die zich tot den gouverneur hebben gewend nader overleg te plegen, belegde de landvoogd een bijeenkomst op 20 Maart ten gouvernementshuize ter bespreking van de crisismaatregelen, op welke bijeenkomst tal van leidende ambtenaren aanwezig waren. Deze maatregel geeft blijk van wijs beleid. Het is goed in den nijpenden nood waarin het gewest verkeert, met terzijdezetting van stand en geloof met elkaar de nooden en behoeften te bespreken en zich te uiten. Van de gelegenheid tot debat werd ruimschoots gebruik gemaakt. De gouverneur heeft een 6-tal nieuwe maatregelen geopperd, welke neerkomen op: woningbouw, herstelling van landsgebouwen (welke anders zoude worden uitgesteld), uitbreiding van voedsel-

Complete Woninginrichtingen
op termijnbetaling
Zeer voordeelige prijzen
Groote keuze. Begrootingen gratis
Speciale afdeeling van Kleeding voor Heeren, Dames en Kinderen
LOEB NOORDEINDE 107-109 DEN HAAG 5369

W. J. STOKVIS
Kon. Fabriek van Metaalwerken 5370
Heerengracht 9 - Den Haag
SANITAIR
VERLICHTING
VERWARMING
Grootste sorteering — Laagste prijzen

Glazenwasscherij -- Schoonmaak van huizen
— VRAAGT TARIEVEN —
Stichting „NAZORG", Den Haag
Kantoor: Zomerweg 139 — Tel. 118436
Bijkantoor: Laan van Meerdervoort 338
Tel. 392179 5391

DAAR ZIT 'n GENIEPIG HAARTJE DAT HET UURWERK STILHOUDT.
WIJ REPAREEREN ALLE MERKEN POLS- EN VESTZAK-HORLOGES MET 12 MAANDEN GARANTIE
J. VAN WILLIGEN en ZONEN
HOEK PIET-HEIN—ZOUTMANSTRAAT

Ch. F. RIJKEN & Co.
Pianofabrikanten 5373
NOORDEINDE 154, DEN HAAG
Hofleveranciers Telefoon 112523 - Giro No. 31010

Haagsche Verwarmings Industrie N.V.
Laan van Meerdervoort 508 - Telef. 392469
5373
CENTRALE VERWARMING
GASINSTALLATIE EN OLIESTOOKINRICHTING

DE STOFZUIGER-CENTRALE
Directeur: P. ELZERMAN
Levering van alle merken Stofzuigers en Boenmachines 5392
Speciale Verhuurinrichting
Hoofdkantoor: Lange Houtstraat 14
— Telefoon 115123 —

MEERPOEL heeft méér keus
PFAFF NAAIMACHINE HANDEL
PRINS HENDRIKSTR. 153 TEL. 334853
FILIALEN: HEERENGRACHT 44a. Tel. 114173
COPERNICUSSTRAAT 123, HOEK BEEKL. TEL. 333128
5382

Uw adres voor:
Edison-, Crystalphone- en Philips-
Apparaten en Luidsprekers
Kunstzaal Edison
's-Gravenhage, Plaats 24. Tel. 113540
5378
Kunstzaal Crystalphone Edison RADIO

? Dit zijn Uwe adressen!!!

verstrekking in natura, nieuwe steunverleening aan de koffiecultuur, oprichting van een nachtasyl voor zwervers (door het Leger des Heils te beheeren) en het beschikbaar stellen van bons voor bereid voedsel uit bestaande gaarkeukens. Deze maatregelen zullen vermoedelijk een 70.000 gulden kosten.

Met dit al voor oogen is het werkloozenmanifest van L. Doedel van Maart, waarvan wij een exemplaar ontvingen, en waarin beweerd wordt dat het koloniaal bestuur totdusverre veel doet voor de werkloozen, maar.... op papier! van allen grond ontbloot en Suriname van 21 Maart hekelt het dan ook terecht.

Goudexploitatie.

Wij hebben in het K. W. van 25 Febr. no. 8 van de United Goldfields of Guiana Ltd, waarvan de heer Savitsky directeur is, een en ander medegedeeld en op 1 Maart de vraag gedaan hoeveel van het kapitaal van £ 30.000 gestort was. Thans blijkt het, dat hoewel eenige arbeiders naar het placer zijn gezonden, van aanvatten op groote schaal der zaken geen sprake te zijn. Volgens De West vertrok de heer Savitsky op 11 Maart in verband met nieuw gerezen bezwaren, naar Londen om met den Raad van Commissarissen overleg te plegen. Erg hoopvol ziet dus die nieuwe onderneming er al weer niet uit. Het schijnt het oude liedje te zijn van komen en gaan.

Een tiental Surinaamsche gouddelvers is thans naar Cayenne vertrokken om op de goudonderneming St. Elie et Adieuvat tusschen Mana en Sinemarie, dat maandelijks een productie van 22 tot 25 K.G. heeft, te gaan werken. De reeds daar werkende Surinamers hebben tot dusverre goed voldaan, zooodat met meer Surinaamsche gouddelvers een proef genomen wordt.

Onderwijs.

Tot nu toe kenden wij 2 vereenigingen in Suriname die de belangen van het onderwijs bevorderden: de Christelijke Onderwijzersvereeniging „Broederschap", opgericht op 1 Maart 1893, waarvan de Statuten op 4 Juli d. a. v. werden goedgekeurd (die maandelijks Onze Gids uitgeeft) en Het Surinaamsche Onderwijzers-Genootschap op 26 Sept. 1895 opgericht. Deze geeft maandelijks uit: Het Onderwijs. Er is thans een 3de vereeniging bijgekomen: De Surinaamsche Onderwijzersbond. De oprichters beoogen de bevordering van de belangen van het openbaar onderwijs en van de openbare onderwijzers.

Wij lezen dit bericht in Het Onderwijs van 11 Maart.

Irrigatie-ingenieur.

De Surinaamsche bladen melden dat de heer J. R. Gaade, gep. hoofdingenieur voor irrigatiewerken in Ned.-Indië tot irrigatiedeskundige voor Suriname is benoemd. Te voren had men in Suriname als irrigatie-ingenieur, vele jaren geleden, den heer P. Terlaak.

Bacovenuitvoer.

De Ondernemersraad voor Suriname heeft in het belang van proefzendingen van Surinaamsche bananen naar Nederland prof. ir. A. M. Sprenger, directeur van het laboratorium voor tuinbouwplantenteelt te Wageningen uitgenoodigd een reis naar Suriname en Trinidad te ondernemen om een studie van den bananenuitvoer te maken. Ing. R. Mulder, adjunct Rijkstuinbouwconsulent zal prof. Sprenger vergezellen. Deze heeft zich al langen tijd voor den Indischen vruchteninvoer geïnteresseert. Noch wat de biologisch technische, noch wat de economische mogelijkheid betreft — schreef prof. Sprenger indertijd — zijn wij pessimistisch gestemd. Moge zijn reis goede vruchten dragen!

Verzamelingen uit Suriname. — Waar zijn ze gebleven?

Wij herstellen hier enkele fouten in den aangehaalden titel van Stedmans werk, dat moet luiden: Marative of a five years' expedition against the Revolted Negroes of Surinam, enz. (1772—1777). Het is ons niet gelukt die verzamelingen in Nederland op te sporen. Een onderzoek werd ingesteld in het Gemeente Museum te 's-Gravenhage, het Nederlandsch Museum in het Rijksmuseum te Amsterdam, het ethnographisch Museum te Leiden, het Huisarchief van de Koningin te 's-Gravenhage. De directeur van dit archief vermoedde, dat in 1795, toen na het vertrek van Prins Willem V en de zijnen, alles wat hij achterliet, als „geabandonneerde boedel" verkocht werd, ook deze curiositeiten verdwaald zijn.

Iederen Woensdag
Luchtmail naar Ned.-Indië!

Curaçao

St. Martin.

De Vrijheid leest blijkbaar het *Koloniaal Weekblad* niet. Anders zou zij zeker niet in haar no. 604 van 20 Maart 1933 als laatste wijsheid verteld hebben, dat de geschillen op St. Martin tot oplossing zijn gekomen. Immers wij gaven een later bericht, n.l. dat rev. Darrell ondanks intrekking van des gouverneurs klacht toch zou worden overgeplaatst, en wel naar Antigua. Intusschen vernemen wij nu, dat de predikant van zijn synode nog een jaar mag blijven.

Klein gedoe.

Dezelfde *Vrijheid* verneemt ook andere klachten over den gouverneur dan van diens clericalisme, n.l. van zijn „commandotoon". Ons dunkt, de nieuwe Kamer krijgt een taak. Wij stellen de volgende vragen voor:

1. Is het den minister bekend, dat de gouverneur van Curaçao beschikt over zekere barschheid van toon en deze zelfs ook gebruikt?
2. Is de minister niet van oordeel, dat een dergelijke toon niet alleen onnoodig is voor handhaving van het gezag maar zelfs ongewenscht moet worden geacht, om den goeden geest in de bevolking te houden?
3. Is het den minister ook bekend, of de gouverneur al meer psychologische fouten gemaakt heeft, en zoo ja, moet den gouverneur zijn barsche toon dan niet extra zwaar worden aangerekend?
4. Enz.? enz.?

Wat is het verschil?

Volgens de ontworpen notulen van de vergadering van 13 Maart 1933 van den Kolonialen raad zou op voorstel van den voorzitter besloten zijn een ongeteekend en ongezegeld ingekomen stuk ter griffie neer te leggen, en een blijkbaar aan de eischen wèl voldoend stuk ter griffie neer te leggen voor de leden, die er belang in stellen.

De nieuwe procureur-generaal.

Bij Koninklijk besluit van 21 April 1933 is benoemd tot procureur-generaal bij het Hof van justitie in Curaçao Mr. F. A. Jas jr., thans substituut-griffier bij den Hoogen raad der Nederlanden.

Mr. Jas werd in 1890 geboren, studeerde te Amsterdam, waar hij 12 April 1921 promoveerde tot doctor in de rechtswetenschap. In October 1928 deed hij zijn intree in de rechterlijke macht, toen hij in zijn tegenwoordig ambt benoemd werd.

Met voldoening hebben wij gezien, dat deze benoeming weer in den juisten vorm is geschied.

Uit den Verren Vreemde

The Chamber of Princes en het Witboek.

De hervorming van den staatkundigen grondslag van Indië vordert langzaam. De publicatie van het witboek is in Engeland gevolgd door de goedkeuring der benoeming van een commissie, die het „regeerings-ontwerp" zal verwerken tot een „ontwerp voor de regeering". De regeering zal daaruit dan weer een „wetsontwerp" halen. Elk der beide Huizen wijst 16 leden voor deze commissie aan. In afwachting van haar rapport kan er in Engeland dus rust zijn.

In Indië slaan de golven echter hier en daar hoog op. Daar is woeling in groote en in kleine kampen, en waar rust is, is deze alleen verkregen door de verstoorders achter de traliën te zetten en te houden. Maar ook waar de oppositie zich niet zoo scherp te weer stelt dat de openbare orde er door wordt verstoord, uit zij zich op een wijze, die ernstige gevolgen kan krijgen. Wij willen ditmaal een van deze verschijnselen bespreken.

Bekend is (wij hebben hierover ook meermalen gesproken), dat de heerschers over de pl.m. 700 zelfbesturende staten, die samen met 't onder rechtstreeksch Britsch bestuur staande gebied, 't Indië vormen waarover de Onderkoning den scepter voert, sedert begin 1921 de Chamber of Princes hebben opgericht. Dit is een permanent college, dat zoo wel adviseert over gemeenschappelijke belangen der vorstendommen onderling, als over die tusschen deze en het rechtstreeksch Britsch-Indische gebied, alsook over die tot de regeering zelf.

Bij de ontwikkeling van een nieuwen status is aan dien Vorstenraad gaarne een rol en taak toegedacht. Waar men b.v. bij de Roundtable-conferences aan alle groepen en schakeeringen een plaats wilde geven, kon men voor de vorsten der vele staten en staatjes bij de Chamber of Princes terecht.

Men zal zich herinneren, hoe de vertegenwoordiging van de prinsen bij de eerste rondetafelbijeenkomst feitelijk de leiding heeft genomen, door onverwacht het denkbeeld van een te stichten Indische federatie sterk naar voren te brengen. Hierdoor ginging de plannen van de commissie—Simon en van den Onderkoning van de baan.

Nadat deze federatie-gedachte verder was uitgewerkt en vrijwel algemeen als grondslag was aangenomen, deed zich het eigenaardig verschijnsel voor, dat uit den hoek der prinsen zelf, oppositie er tegen opkwam. Bepleiters van de aanvankelijke gedachte verklaarden, bij de uitwerking ervan, op zooveel niet te overkomen moeilijkheden te zijn gestuit, dat zij, bij de volgende conferenties, eerst, lauw, daarna beslist als tegenstanders optraden.

De regeering heeft bij haar nu onlangs uitgegeven ontwerp, dat in het witboek ruim uiteen is gezet, de federatieve gedachte ook als grondslag voor de toekomstige staatkundige verhoudingen aangenomen. Daar zij zich op het standpunt stelt, dat de zelfbesturende vorstendommen niet gedwongen mogen worden om daarin te treden, laat zij dit aan de beslissing van elk zelfbestuur over, maar neemt zij aan dat de federatie alleen tot stand zal komen indien 50 pct. der staten zich erin laat opnemen.

Na deze korte herinnering aan het verloop der zaken, komen wij nu tot hetgeen onlangs in de Britsch-Indische bladen is verteld.

Den 24en Maart kwam de Chamber of Princes te New Delhi bijeen. De Onderkoning presideerde. Den Maharajah van Nawanagar werd verzocht rapport uit te brengen over zijn afvaardiging ter derde rondetafel-conferentie. Instede van dit te doen zette hij een aanval in, met grof geschut, niet alleen tegen het federatie-schema en het witboek, maar mede tegen het beginsel van een constitutioneel vereenigd Indië en tegen de gedachte van de verdere ontwikkeling van de verhoudingen in Indië in democratischen zin.

De Onderkoning merkte op, dat dit niet was, wat hier van hem werd gevraagd, een rapport over de rondetafel-conferentie, maar een persoonlijk oordeel over de te vreezen gevaren van een federatie.

De geopperde bezwaren kwamen in hoofdzaak neer op de vrees dat de vorstenmacht zal worden opgeheven in de Indische staten. Volgens den maharaja zullen de staten bij het nemen van beslissingen in de voorgestelde federatie in de minderheid zijn en zich hebben te onderwerpen aan den wil der meerderheid. Van een veiligstellen van de belangen der staten door maatregelen op papier, verwacht hij geen effect.

Bij de voortgezette beraadslagingen teekenden zich meer verschillen tusschen den Onderkoning en een deel der prinsen, zoodat Z.Exc. een scherpe tegenkanting moest constateeren voor de oppermacht aan den Viceroy toegedacht in het witboek.

De zoo ontstane lastige verhouding bracht de Kamer er niet toe de politiek los te laten, welke zij de laatste drie jaren heeft voorgestaan, van samenwerking met het gouvernement om tot een federatieve organisatie te komen, maar de breuk met den Onderkoning is toch duidelijk aan 't licht gekomen.

De Maharaja van Kashmir deed een mislukte poging om toenadering te verkrijgen en reisde daarop af, naar zijn staat. Hij was een der stichters van de Kamer. Dit voorbeeld werd gevolgd door de vorsten van Bhopal, Jodhpur, Kolhapur en Jaipur, allen schreven geen werkkring te willen aanvaarden in de Kamer voor het eerste jaar.

Lijkt dit heengaan niet beslissend waar het aantal staatjes vele honderden bedraagt, inderdaad zijn het toch juist toonaangevenden, die zich hebben teruggetrokken.

Volgens The Times of India (Ml. ed 1 April) moet men de oorzaak van het nu losgebroken verschil zoeken in de verhoudingen, welke zich in de Kamer zelf hebben ontwikkeld. In de Kamer zien de groote staten, die aanvankelijk de leiding hadden, zich verdringen door vertegenwoordigers der kleine staten. Zoo is daar een tegenstelling ontstaan, die bij elke gelegenheid tot uiting komt.

De Chamber koos toch een *chancellor for the ensuing year*, nam.: His Highness of Patiala, die behoort tot de vorsten van groote staten, welke alles willen doen, wat in hun vermogen is, om de werkzaamheid van de Kamer te redden.

De mogelijkheid bestaat dus van een luwen van de heftige tegenstellingen, die op 24 en 25 Maart te Nieuw Delhi tot uiting zijn gekomen.

Maar het daar gebeurde wijst toch weer een van de moeilijkheden aan, die in Indië zelf te overwinnen zijn, wil Britsch-Indië zijn nieuwe constitutie krijgen.

Japan verstrikt in eigen netten.

De *Japan Weekly Chronicle* (9 Febr. '33) geeft te lezen:

Het Japansche Ministerie van Handel en Nijverheid constateert met bezorgdheid, dat men in het buitenland algemeen om anti-dumping-tarieven roept. Ook particuliere organisaties voelen, dat maatregelen moeten worden genomen om de markten, in het bijzonder India en het Zuidzeegebied, te behouden. Betoogd wordt, dat de Japansche handelaren door onderlinge concurrentie de prijzen onredelijk gedrukt hebben met het gevolg, dat eenerzijds het voordeel van den gedeprecieerden Yen verloren is gegaan en zij zich anderzijds aan het verwijt van „dumping" hebben blootgesteld. Op prijzen als Y. 20.— voor een rijwiel en Y. 0.30 voor rubberschoenen in Singapore, wordt geen winst gemaakt. Japan dumpt op die manier zijn grondstoffen en arbeid. Fabrikanten en exporteurs beginnen in te zien ,dat hier contrôle moet plaats vinden.

Yoshizumi van de Osaka Kamer van Koophandel, raadt de handelaren aan bij de vaststelling van de prijzen rekening te houden met den koers van den yen en lage prijzen te vermijden. Extra winst moet worden aangewend voor de verbetering van de kwaliteit van het product, teneinde de markten blijvend te veroveren.

Everybody sees Everybody.

Vergeten is menschelijk. Ik vroeg eens aan mijn tuinman: „Freek", zeg ik, „ik heb die nijptang nog niet van je teruggekregen?"

„Wel! heb ik nou van m'n leven, daar is me die heele stomme nijptang toch dwars door m'n kop geschoten!" was 't onthutsende antwoord.

Pijnlijke geschiedenis, niet waar? Stimmt, maar 't is soms nog véél pijnlijker als je 'n verjaardag, 'n jubileum of 'n uitnoodiging „door je hoofd gaat". Dit smadelijk gebeuren is mij eens gepasseerd in de jaren dat ik „uitging" en met de datums in de war was geraakt. Bezig N.B. bij een familie A. 'n comedietje te repeteeren, kwam daar tegen een uur of half 10 'n bande joyeuse binnen van 'n dineetje, hetwelk drie huizen verder had plaats gehad en waar mijn plaats gemarkeerd was geweest door 'n ledigen stoel! Schrik, ontsteltenis, zelfverguizing, wroeging en schaamte zijn dan zoowat de ingrediënten eener pijlsnel in je opkomende auto-analyse. Zooiets is en blijft fnuikend. En de Excuses! 'n Ware Canossa-tocht.

Het komt evenwel in „de beste families voor" zooals de Duitschers zeggen. En ik ben blij, bij wijze van excuus, daar een paar pendanten als verzachtende omstandigheden tegenover te kunnen stellen.

Ik was sinds 'n paar dagen te Calcutta, had bij de aankomst uit Rangoon de beruchte vloedgolf op de onbetrouwbaarste rivier, de Hoogly, meegemaakt, was zonder ongelukken door de bijna dagelijks van plaats veranderende beddingen en banken heengesukkeld, huisde in 'n duur en zeldzaam vies hotel, had reeds 'n invitatie van onzen consul-generaal verwerkt en zat bij een vriend, die in de Judgescourtroad, een zijstraat van het rondom de Maidan (een grasvlakte waarop de races gehouden worden) gelegen Engelsche kwartier, 'n aardig huis had gehuurd.

Den vorigen dag hadden we samen 't tochtje gemaakt in een van die, door jalozieën beschutte vigilantjes, waren over de lange Hooglybrug tot den Botanischen tuin gekomen, hadden de meer bovenstrooms gelegen inlandsche stad bekeken, honderden Bengaleezen en Hindoes hun heilige bad zien nemen in de vuile gele wateren, waarna zij zich weer met de witte en blauwe strepen, (die de teekenen hunner kasten zijn) insmeerden op de donkergetinte voorhoofden.

We hadden in Eden Garden getoerd, waren de enorm uitgestrekte wasscherijen van Kali Ghat langs gewandeld, hadden 't paar museums bekeken en nu zou ik bij hem thuis thee drinken.

„Vertel me nu eens", vroeg ik, „wat zijn hier nu zoo wat de usances? Hoe is hier de visite-ritus? En jullie hebben hier vermoedelijk 'n zeer speciaal lokaal en absoluut op zichzelf staand kaartjesstelsel. Twee kaartjes wil denkelijk zeggen: Ik ben er niet zelf geweest, 5 dito's: ik was er zelf, maar heb 't niet in je hart om terug te komen enzoovoorts, vouwtje overdwars beteekent: dat je....."

„Man!" viel hij me in de rede, „geen gemakkelijker stad dan Calcutta, wat visites betreft. Als je zuster niet met witte muizen geloopen heeft en jij niet met veters en prentbriefkaarten langs de huizen vent, met andere woorden als je hier maar bij 'n paar ordentelijke menschen geïntroduceerd bent, dan laat je 'n regiment kaartjes drukken en klaar ben je. Je maakt bij alle uitgaande menschen bezoeken en je wordt dan overal gevraagd. Simple comme bonjour."

„En", zoo besloot hij, „als je hier werkelijk komt om wat van land en volk op te steken en wat uit te voeren, maak dan geen enkele visite, behalve de digestie-visites, waar je op aangewezen bent, anders ben je geen dag vrij niet alleen, maar dan heb je elken dag 'n uurtje werk om dien rommel uit elkaar te houden en te beantwoorden."

Ik keek somber, dankte voor den goeden raad. „Dat lijkt me wèl eenvoudig, maar toch begrijp ik

Nagekomen Berichten.

je niet heelemaal", zeg ik, „je moet toch 'n introductie hebben, je kunt toch niet zoo maar....."

„Tuurlijk kan je dat! Hier is het stelsel eenvoudig: Iedereen ziet iedereen, zooals ze dat uitdrukken".

„Loopt dat dan niet op vergissingen uit?" vroeg ik.

„Och, we zijn hier in den Oost, al zijn we hier niet in *onzen* Oost en dan komen alle dingen terecht, zooals het spreekwoord zegt, behalve dan 'n heel enkel vergissinkje, maar dat loopt toch wel los, ten minste meestal....."

„Vertel 's", noodde ik.

„Nou, bijvoorbeeld die twee versch aangekomen Engelsche jongelui, die samen 'n bungalow gehuurd hadden en kaartjes rondgereden. Ze moesten ergens in de groote Choringhee-Road dineeren, maar gingen elk afzonderlijk. Beiden dachten, toen ze bij hunne respectievelijke gastheeren aan tafel zaten, van elkaar, dat de ander z'n invitatie vergeten had en thuis gebleven was."

„Maar hoe was zooiets dan mogelijk?"

„Wel ze zaten ieder voor zich aan een ander diner en in een ander huis. En die twee huizen stonden vlak naast elkaar nog wel. De koetsier van hun *trap* had zich wat den eenen betreft, vergist in het nummer."

„Maar merkte die meneer dat dan niet? Eén van die twee gastheeren kreeg toch 'n onbekende bij zich aan tafel!"

„Och!" zei mijn landgenoot in z'n schommelstoel heen en weer wiegend en z'n pijp rookend, „ik zei je toch, we hebben hier 't stelsel; *everybody sees everybody*. De gastheer en gastvrouw zien 'n kaartje liggen, de brenger daarvan rijdt 'n paar dozijn van die kaartjes rond, alles in dezelfde buurt, alles rondom de Maidan Chowringkee Road, de Red Road, de sjieke buurt, en al die huizen, achter lage grijs-witte tuinmuurtjes gelegen in tuinen met stoffige koningspalmen en boomgroepjes met kembang sepatoe en dergelijke gewassen, zien er allemaal net eender uit, wit, breed, laag en vierkant gebouwd.

Nu komt zoo'n meneer binnen, zegt: How do you do? — Thank you, all right! zeggen de gastheer en gastvrouw. Maar dan moet je niet denken, dat ze elkaar daarom kennen. Geen kwestie van. Er werd gewoon voor dien eenen meneer, die 'n deur verkeerd was, 'n bordje bijgezet. Het eenige bordje waar geen kaartje op lag, dàt was voor hem."

„En de gastvrouw?" zei ik; „wat heeft die gedacht?"

„Die heeft gedacht: ik heb me vergist en me verteld, of dien jongen kerel vergeten!"

„En? En hoe is dat afgeloopen?"

„Toen is die meneer weer heel kalm weggegaan, toen het diner afgeloopen was en heeft adieu gezegd en 'n handje gegeven.

En de gastheer en gastvrouw ook. Tata! Good bye....."

„Terwijl", — zoo besloot hij — „aan het huis daarnaast doodkalm ook met 'n ge-how-do-you-do is begonnen en toen de neuzen zijn geteld en stiekum 'n bordje is weggenomen. Daar heeft er zich ook niemand druk om gemaakt. Afgeloopen alweer!...

Ik wou nog vragen, maar hij maaide me die vraag voor de voeten weg en zee: „Zoo na een dag of twee drie weet je altijd wel zoowat, waar je geweest bent en na een veertien dagen ken je de meeste van die huizen en familienamen wel van buiten. 't Is 'n gezellig en makkelijk stelsel."

„Ja", zei ik, „dat schijnt wel zoo, op die manier valt 'n vergissing niet zoo op.

Hij knikte van ja, wipte met z'n stoel door tot hij op z'n beenen stond en zei, na eenig nadenken:

„Toch loopt het wel eens heelemaal in 't honderd. Heb ik je dat verhaal van captain McEllen wel eens verteld? Neen? Nou dan, dan zal ik het je vertellen," zei hij; onderwijl kwam op een zacht gongsein 'n enorm groote Sik met hoogen blauw witten tulband op z'n baardigen kop, door de portière binnen, zette thee klaar, maakte 'n semba en verdween weer.

„De captain", zoo begon hij, „woonde in Aliporeroad, was haastig thuis gekomen, had 'n bad genomen, en zich vlug gekleed; het was toen zoowat half acht en hij stond gekleed en wel in z'n wit-linnen dinner-jacquet, zwarte rokpantalon en zijden belt z'n das te strikken voor een spiegel, had den boy al geroepen om den *Syce* (koetsier) te waarschuwen, dat hij met z'n *ticca-ghary* zou uitrijden naar een diner. Maar hij talmde nog wat, want hij kon zich niet zoo gauw herinneren bij wie!

„Never mind", dacht hij, nam 'n handvol invitaties uit 'n kristallen schaal, stak die in z'n zak en steeg in het open rijtuigje. Het was al eenige minuten over half acht en hij dacht: „Dat valt me aanstonds wel in."

En onder het rijden keek hij de kaartjes en briefjes al vast eens door, maar.... of hij was er al geweest, of het was op datums, die nog komen moesten. Zoo reed hij langs Belvédère en de Red Road in, keek de huizen aan, een voor een, dacht, dacht, trachtte zich te herinneren, maar het werd bij achten, acht uur en hij gaf last maar weer naar huis terug te rijden, hij kon zich maar niet herinneren, waar hij moest eten. En toch.... toch wist hij, dat het 'n vrij groot diner was, 24 menschen, maar wáár? wáár?.... Eindelijk reeds hij z'n erf weer op, de *ghary*-wielen knarsten over het grind en opziende in de verlichte galerij van zijn eigen woning, was 't raadsel opgelost. *Hij* zelf had die 24 menschen geïnviteerd. Het was er stampvol heeren en dames.... Dat was", zoo besloot mijn vrind, „nu 'n vrij beroerde afloop. Maar overigens is het hier 'n gezellig, vrijgevochten systeem: *Everybody sees Every body*".

PIM PERNEL.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling 's Gravenhage.

Mahamoelia-film.

Voor de laatste bijeenkomst van dit winterseizoen heeft de Afdeeling 's-Gravenhage van de Kon. Ver. „Oost en West" voor haar leden en begunstigers in het Excelsior-Gebouw op 24 April een vertooning gegeven van de Mahamoeliafilm, deel uitmakende van het filmwerk „*De Maha-Cyclus*" van de N.V. Polygoonfabriek te Haarlem.

Na een kort inleidend woord, waarin de voorzitter, de heer F. van Peski, zijn tevredenheid over de afgeloopen campagne der Afdeeling betuigde en, volgens hem het Bestuur had gemeend met het geven van de Mahamoeliafilm (hoog verheven) deze campagne in stijgende lijn te besluiten, werd tot de vertooning der film overgegaan.

De Mahamoeliafilm handelt over Borneo en Sumatra en laat al het mooiste daarvan zien.

Na eenige groote plaatsen op Borneo bezocht te hebben, o.a. Balikpapan, waar men een blik krijgt op de steenkool- en petroleumnijverheid, gaat men door naar Bandjermasin en trekt later per hekwieler de rivier op, om ten slotte bij de Dajakkers te belanden, waar we vol spanning een doodendans zien uitvoeren, een krokodillenvangst bijwonen en vele gevaarlijke momenten op de Barito doorstaan.

Prachtige natuuropnamen zien we van de kusten van Borneo. Dan steken we over naar Sumatra, waar we allereerst Padang aandoen en bemerken hier in een beschaafde omgeving te zijn aangeland. Vanuit Padang gaan we naar het wonderschoon gelegen Fort de Kock, om van daaruit per tandradbaan de Padangsche Bovenlanden te bezoeken, waar we een Menangkabouwsch bruiloftsfeest bijwonen. We genieten van het schoone Tobameer en nemen een kijkje in het Melaatschendorp van de zending.

De reis eindigt met een bezoek aan het eiland Nias. Overal is het landschap, dat zich van het bergspoor ontplooit, overweldigend grootsch. Van een machtig natuurgeweld zijn de Haraukloof en het Karbouwengat.

Het is een zeer interessante film, die alle aandacht verdient. Bovendien werd zij begeleid door het Krontjong-orchest van „Slamat Hindia" en liet de muzikale illustratie niets te wenschen over.

Een lang en enthousiast applaus bewees dan ook de ingenomenheid van het publiek.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

Den Haag, 24 April 1933.

Afdeeling Apeldoorn.

Excursie naar het Koloniaal Instituut.

Aan dezen tocht is deelgenomen door 8 leden en 4 begunstigers; 10 huisgenooten; 7 cursisten v.d. West-Ind. leergang en 7 andere belangstellenden. Ongeveer 20 min. na 10, waren we aan 't Koloniaal Instituut en hebben toen eerst in de koffiekamer een kop koffie genoten. Daarna begaf 't gezelschap zich naar de West-Indische afdeeling, waar het werd rondgeleid en toelichting kreeg van den heer Kesler, die dat heel knap in pl.m. 5 kwartier wist te doen. Daarna nam de heer K. v. d. Veer ons mede naar de groote kaart met de lichtjes — waar 't gezelschap kon zitten — en genoten we dubbel van de doeltreffende inrichting van ons K.I. waar we terecht trotsch op mogen zijn. Bij die kaart gaf de heer v.d. Veer een geestige toelichting. Tegen half een trokken we weer naar de koffiekamer, waar een heerlijke koude lunch, keurig geserveerd werd. Om half twee liet de heer v.d. Veer ons de voornaamste vertrekken van 't gebouw zien en vertelde hij ons menige bijzonderheid van de inrichting, van het beheer, het doel en de beteekenis.

Toen we ten slotte terugkwamen heeft de heer Schoonhoven 't gezelschap over den bovensten omgang rondgeleid. Na de lunch had de voorzitter gelegenheid allen die tot 't welslagen van dezen tocht hadden medegewerkt, hartelijk te bedanken. In 't bijzonder mag daarbij genoemd worden de heer E. J. Bouhuys, die geheel belangeloos verschillende momenten gefilmd heeft. Als deze goed blijkt uitgevallen te zijn, zal op den eersten den besten avond deze film vertoond worden.

De deelnemers waren ten zeerste voldaan over dezen zeer goed geslaagden tocht, met van 't begin tot 't eind een geanimeerde stemming. Ook kon de voorzitter mededeelen, dat de tocht naar *Radio-Kootwijk*, voorloopig is vastgesteld op Woensdag 24 Mei.

Tocht naar Radio Kootwijk op 24 Mei 1933.

Wij zijn gelukkig in staat nog 't volgende mede te deelen: Vertrek 1½ uur van 't postkantoor, pl.m. 2¼ aan 't gebouw; rondgang tot pl.m. 3½; daarna thé. Wandeling naar Gerritsflesch en tot slot autotocht over de midden-Veluwe. Ongeveer 5½ weer voor 't postkantoor. Kosten, alles inbegrepen, f 2.— per persoon. Minimum aantal deelnemers 30. (Er zijn er reeds, die zich opgaven). Aangifte, door gireeren van het bedrag met opgave van naam en adres, liefst zoo spoedig mogelijk, uiterl[illegible] Mei. Zegt het voort!

De Secreta[illegible]
J. C. BAARS, post[illegible]

Afdeeling Nijmegen.

Bij voldoende deelneming zal Vrijdag [illegible] onder deskundige leiding een excursie wo[illegible] den naar het Koloniaal Instituut te Amst[illegible]

Zoowel leden als niet leden kunnen z[illegible] opgeven voor 20 Mei met gelijktijdige [illegible] *f* 2,78 (retour IIIde klas Nijmegen—Amster[illegible] den Penningmeester L. Röpcke, Driehuizerweg 84. Giro 6478.

Indien tenminste 10 personen (spoorkosten *f* 2,78) deelnemen, moet gezamenlijk worden gereisd; indien tenminste 25 personen (spoorkosten *f* 2,27) zich opgeven, behoeven de deelnemers slechts de heenreis gezamenlijk te doen en kan de terugreis desgewenscht met een trein naar keuze worden afgelegd.

In het restaurant van het Museum kan de lunch worden gebruikt. Voor een z.g. twaalfuurtje bedraagt de prijs *f* 0,75 (kop koffie of thee inbegrepen).

Het uur van vertrek zal nog nader worden bekend gemaakt. Plaats van verzamelen, het Stationsplein.

Secr. Afd. Nijmegen.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Informatie-bureau.

Het informatiebureau der Vereeniging, (Smidswater 10 (nabij het Korte Voorhout), Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Van het Dagelijksch Bestuur.

Den heeren Secretarissen der afdeelingen, die hun jaarverslag nog niet hebben ingediend, wordt beleefd verzocht dit verslag alsnog te zenden aan het Algem. Secretariaat der Vereeniging, Smidswater 10 (nabij het Korte Voorhout).

VAN DE REDACTIE.

K. N. I. L. M.-nieuws.

Het vervoer op de regelmatige lijnen was in Maart 1933 bijna de helft grooter dan in Februari. Op de lijnen in Java was dit gedeeltelijk het gevolg van de stremmingen, die het grondverkeer in de tweede helft van Maart in Midden- en West-Java ondervond.

Voor de lijn Batavia-Singapore blijft de belangstelling stijgende vooral in de richting Batavia.

De onlangs afgetreden Gouverneur Generaal der Philippijnen reisde met gezelschap met de lijnvliegtuigen van Soerabaja naar Batavia, vandaar naar Semarang en weer terug naar Batavia.

In totaal werden vervoerd 1124 passagiers.

Van de toeristenschepen Resolute, Ulysses en Lurline, die Java op hun „Rond de wereld-reis" aandeden, maakte een groot aantal toeristen gebruik om zoowel met lijn- als extra vliegtuigen van Batavia naar Bandoeng en terug te vliegen.

Het vrachtvervoer vermeerderde van 2979 tot 5774 K.G., hetgeen v.n. te danken is aan een vermeerderd krantenvervoer tusschen Batavia en Bandoeng.

Aan luchtpost werd vervoerd 1542 K.G. of bijna 108.000 brieven, aan luchtpostpakketten 139 K.G.

De voetbalclub U. M. S. vloog op 1 April met een extra vliegtuig van Batavia naar Bandoeng teneinde in staat te zijn kort na aankomst aldaar een wedstrijd te spelen.

De opening van den nieuwen gemeente passar in Medan bracht velen uit den omtrek naar de hoofdstad van Sumatra's Oostkust en maakten een bevredigend gebruik van de gelegenheid om per K. N. I. L. M. op 5 Maart rondvluchten te houden.

Het vliegterrein Medan ontving bezoek van twee sportvliegers uit Kuala Lumpur, die met een De Havilland Moth vliegtuig een bezoek aan den overwal brachten. Het kleine vliegtuigje met de voor het onderbrengen in de hangar naar achteren omgeklapte vleugels had in Medan veel bekijks.

De belangstelling in passages per K. L. M. op de Indië-Holland-lijn blijft stijgen. Voor de laatste 6 toestellen, die tot 15 April naar Holland vertrokken, werden in Batavia voor verschillende trajecten 39 passages geboekt en zelfs 18 plaatsen geweigerd.

Fédération internationale des Coloniaux et des Anciens (F. I. C. A. C.).

De officieele en volledige trekkingslijst der door deze federatie uitgeschreven loterij (3e serie, groene [illegible] gt ter inzage bij het Algemeen Secretariaat [illegible] iging, Smidswater 10, bij het Korte Voor-

[illegible] d voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

[illegible] abesoone, onderwijzer b.h. O.L.O., Am[illegible] 2e Jan Steenstraat 78; L. J. Schoutens, [illegible] stede, Esdoornlaan 7; N. C. H. Wijngaards, [illegible] em, Breda, Ridderstraat 25.

FIRMA LAÇET EN JANSEN - UTRECHT
KLEERMAKERIJ 5168
KEISTRAAT 5 — TELEFOON 10418
Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West"
— Coupeursbezoek door geheel Nederland —

Dit handelsmerk

garandeert kwaliteit

Gratis door Nederland
Reizen onze 5 ponds Pakketten Prima Gemeleerde
Indische Thee
Want zij worden franco toegezonden
Prijzen per pond: f 1.20 tot f 1.80
Vraagt monsters bij: 5280
Producten Detailhandel „Harav"
VOORBURG
Broekslootkade 3 — Telef. 771772

G. P. I. C.
Gemengde Personeel Inkoop Centrale
verkoopt Meubelen, Haarden, Tafelzilver en Stofzuigers. Alles merkartikelen.
Leden van Oost en West 20% korting. 5403
Bezoekt onze Showrooms
C. P. Tielestraat 24, Rotterdam

J. H. Strik & Zoon - Den Haag
Paviljoensgracht 16
Tel. 113252 — Giro 156429
Handel in Wild en Gevogelte
Alle bestellingen worden ten spoedigste uitgevoerd
Thuisbezorging zonder prijsverhooging 5396

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Ir. H. A. G. Hazen, ing. 2e kl. b.d. dienst voor Waterkracht en Electriciteit, Wassenaar, Santhorstlaan 76, p.a. mevr. Hazen; Mevr. C. J. C. van der Kodde, hoofdonderwijzeres b.h. O.W.L.O., Fesserete (Zwitserland), pension „Villa Mari"; dr. K. J. Boeijinga, assistent-resident b.h. B.B., Appingedam, Dijkstraat, p.a. mevr. de wed. J. A. Bouwes; W. Kooymans, molenbaas bij 's lands Baggerbedrijf, Sliedrecht, Julianastr. 3; J. C. van Andel, geneesheer-directeur v.h. krankzinnigengest. te Magelang, Gorinchem, Havendijk 80; J. H. Eussen, insp. 1e kl. bij de S.S. en Tr., Den Haag, Nederl. Handel-Mij.; C. M. M. J. Janssens, hoofd-detachementscommandant 1e kl. b.h. korps gewapende politie te Saumlakki, Scheveningen, Maastrichtschestraat 45; mr. J. A. Jonkman, officier van Justitie bij den Raad van Justitie te Makassar, Driebergen, villa Eikenhoek, p.a. dr. de Bruïne; J. Brookman, wnd. adj.-inspecteur bij den dienst der landelijke inkomsten te Batavia-Centrum, Den Haag, p.a. J. Brookman sr. Marconistraat 44; J. C. van der Aar, insp. van pol. 1e kl. te Modjokerto, Haarlem, Spaarnwoudestraat 56r; R. L. Holst, stationscomm. 2e kl. b.d. S.S. en Tr., Haarlem, Teslastraat 46, p.a. fam. Liberg.

Mej. A. E. R. Lobbricht, onderwijzeres van bijstand b.h. Openbaar Gewoon Lager Onderwijs te Paramaribo, p.a. mevr. L. Telting—Nahar, te Amsterdam-West, Vespuccistraat 71 I; mej. E. J. C. Telting, idem, adres idem.

Met Pensioen.

J. W. de Visser, hoofdcommies bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst, Den Haag, p.a. Ned. Handel-Maatschappij.

BIOSCOOPNIEUWS

SEINPOST — SCHEVENINGEN.

DE PIEREWAAIER.
(So'n Windhund.)

—::—

Personen:
Dr. Egon Winternitz .... Ralph Arthur Roberts.
August Dittmar .... Max Adalbert.
Zijn vrouw .... Hansi Arnstädt.
Elli) .... Lucie Englisch.
Otti) zijn dochters .... Eva Schmid—Kayser.
Vera) .... Anny Ann.
Ferber, advocaat .... Johannes Riemann.
Stöger .... Max Schipper.
De president .... Kurt Fuss.
Nina Noir .... Maria Elsner.
Gesenius .... Henry Bender.
Werner .... Heinz Sarnow.
Een kellner .... Hermann Picha.

Opgenomen op Klangfilm-apparaten.
Systeem Tobis Klangfilm.

—::—

Dr. Egon Winternitz, vroolijk wandelaar langs de wegen des levens, maakt in den trein met een meisje kennis, aan wie hij zich als wijnreiziger voorstelt, terwijl zij zich als modiste uitgeeft. Aan het station van het stadje Freienberge waar zij uitstappen, verliezen zij elkaar uit het oog. Terzelfdertijd vindt in het stadje, waar de verkiezing van een nieuwen burgemeester voor de deur staat, een bespreking van de vrienden van August Dittmar, industrieel, plaats, om den laatsten als candidaat te pousseeren. August Dittmar, die zich omhoog heeft gewerkt, is overdreven zelfbewust en danig in zijn wiek geschoten als hij van zijn vrienden hoort, dat zijn schoonzoon, de advocaat Ferber, eveneens naar het burgemeestersambt dingt.

Ferber, opgetogen over het onverwachte bezoek van zijn vriend Dr. Winternitz, dien hij in jaren niet heeft gezien en die hem vroeger uit tal van netelige situaties heeft weten te redden, deelt Winternitz van de op handen zijnden strijd tusschen zijn schoonvader en hem mede. Winternitz is bereid, hem krachtig te ondersteunen. Ferber's kansen schijnen, ondanks deze toezegging, plotseling te zullen dalen, daar Dittmar zijn schoonzoon met de danseres Nina Noir, een vroegere vriendin uit Ferber's studententijd, in een compromittante situatie aantreft. Nina Noir laat evenwel haar vroegere kameraden niet in den steek en weet Dittmar in haar netten te verstrikken, waarvan Winternitz en Ferber een dankbaar gebruik maken.

De ingebeelde Dittmar is nu overtroefd, maar geeft zich nog lang niet gewonnen. Winternitz is aangenaam verrast, als hij tot de ontdekking komt, dat de modiste, die in den trein zoo'n indruk op hem heeft gemaakt, een schoonzusje van Ferber is. Deze omstandigheid is voor hem een spoorslag, om zijn vriend aan de overwinning te helpen. Dank zij een grootsche door hem op touw gezette verkiezingspropaganda, wordt Ferber tot burgemeester gekozen.

Dittmar is over het succes van zijn schoonzoon niet te spreken. En Winternitz, die hem eigenlijk den nederlaag heeft toegebracht, is hem natuurlijk zeer onsympathiek. Winternitz, die zijn gevoelens voor zijn bekoorlijk reisgenootje beantwoord weet, staat echter in den gunst van den regeeringspresident, dien hij weet over te halen, Dittmar het eere-burgerschap te verleenen. Hierdoor verteedert, stemt Dittmar erin toe, dat zijn dochter met Winternitz naar de huwelijkshaven koers zet.

DE BREDASCHE COURANT
Dagblad voor Breda en de provincie Noord-Brabant met volledige berichtgeving.
Speciale uitgebreide rubrieken. Eénmaal 's weeks een afzonderlijke pagina Indisch Nieuws.
Abonnementsprijs f 1,75 per kwartaal, f 0.75 per week.
LAGE ADVERTENTIETARIEVEN!!!
5348a

Mutatiestaat van 26 April tot 3 Mei '33

Nieuwe Leden: — **Voorgesteld door:**

H. Smit, Apeldoorn, Boschweg 41. — den heer W. Kok te Apeldoorn.

L. van Galen, Inspecteur van Handelszaken bij de S.S. te Bandoeng, Tjiliwoengstraat 19. — Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West" te Malang.

Nieuwe Begunstigers: — **Voorgesteld door:**

Mevrouw de Weduwe A. van Twisk Pfeiffer, Apeldoorn, Loolaan 53.
Mejuffrouw H. Wennink, Apeldoorn, Frisolaan 1.
— den Voorzitter en den Secretaris van de Afdeeling Apeldoorn.

Adresveranderingen:

Mevrouw M. van Eek—v. d. Bergh, Leiden, van: Stationsweg 2, naar: Rijngeester Straatweg 147.

Mevrouw C. van Woerkom—Fock, Rotterdam, van: Diergaardelaan 37, naar: Hotel Royal, Witte de Withstraat 84.

M. P. Cornelisse, Rijksambtenaar, Haarlem, van: Kleverparkstraat 6, naar: van der Meerstraat 10, Kleverpark.

J. H. Stocksmeier, Hilversum, van: Sumatralaan 15, naar: Nassaulaan 52.

J. J. Barendsen, Oud-Luitenant-Kolonel N.-I.L., van: Hilversum, Ouden Enghweg 2, naar: Beekbergen, Berg en Dalweg.

O. C. Tulleken, Amersfoort, van: Vondelplein 3, naar: Marnixlaan 78.

H. J. Tysseling, Amersfoort, van: Marnixlaan 12, naar: Laantje 3.

Mr. M. C. Offerhaus, Oud O.-I. Rechterlijk Ambtenaar, Nijmegen, van: Coehoornstraat 91, naar: Driehuizerweg 23.

J. Boon Jr., Indol. Cand., Den Haag, van: Paul Gabriëlstraat 56, naar: Weissenbruchstraat 45.

Mevrouw Bär von Hemmersweil—Koopman, Den Haag, van: Van Loostraat 73, naar: Valeriusstraat 84.

W. M. Guldenaar, Oud-Inspecteur P.T.T., Den Haag, Segbroeklaan, van: 8, naar: 25.

W. Meijer, Oud Inspecteur Inl. Onderwijs, van: Scheveningen, Badhuisweg 88, naar: Den Haag, Groot Hertoginnelaan 171.

F. Nauta, Oud O.-I.-Ambtenaar, Den Haag, van: Lindestraat 29, naar: Irisplein 33.

C. H. Eilers, Oud Luitenant-Kolonel N.-I.L., van: Nice, naar: Den Haag, Oostduinlaan 163.

F. B. Kroese, 1ste Luitenant Artillerie, van: Den Haag, van Beverningkstr. 121, naar: Bandoeng, Poste restante.

J. Snellen van Vollenhoven, thans: p.a. Kantoor voor Chineesche Zaken, Koningsplein 7, Batavia.

M. D. Voots, Adm. Ambt. B.B., thans te Bandjermasing.